

VANG VỌNG LỜI NƯỚC NON

Những câu trích mang giá trị giáo dục và ý nghĩa nhân văn sâu sắc,
được tuyển chọn trong bộ Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba

Tập 1: TÔI HIỂN CẢ ĐỜI TÔI CHO DÂN TỘC TÔI

**NHÀ XUẤT BẢN
THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG**

CHỈ ĐẠO BIÊN SOẠN

1. *Đồng chí* Nguyễn Trọng Nghĩa, Bí thư Trung ương Đảng, Trưởng Ban Tuyên giáo Trung ương
2. *Đồng chí* Lại Xuân Môn, Ủy viên Trung ương Đảng, Phó Trưởng Ban Thường trực Ban Tuyên giáo Trung ương

BAN BIÊN SOẠN

1. PGS.TS. Lê Hải Bình, Ủy viên dự khuyết Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Phó Trưởng Ban Tuyên giáo Trung ương - **Trưởng ban**
2. GS.TS. Đinh Xuân Dũng, nguyên Ủy viên Hội đồng Lý luận Trung ương; nguyên Phó Chủ tịch chuyên trách Hội đồng lý luận, phê bình văn học, nghệ thuật Trung ương - **Phó Trưởng ban**
3. GS.TS. Nguyễn Như Ý, nguyên Phó Giám đốc - Tổng Biên tập Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam, Tổng Biên tập Tạp chí Dạy và Học ngày nay - **Ủy viên**
4. TS. Đoàn Văn Báu, Vụ trưởng Vụ Lý luận Chính trị, Ban Tuyên giáo Trung ương - **Ủy viên**
5. ThS. Trần Chí Đạt, Giám đốc - Tổng Biên tập Nhà xuất bản Thông tin và Truyền thông, Bộ Thông tin và Truyền thông - **Ủy viên**

LỜI GIỚI THIỆU

Cách đây hơn một thế kỷ, năm 1911, người thanh niên yêu nước Nguyễn Tất Thành đã ra đi tìm con đường mới cho sự nghiệp cứu nước, đấu tranh giành độc lập dân tộc. Mang trong mình khát vọng “*Tự do cho đồng bào tôi, độc lập cho Tổ quốc tôi*”, Người đã đi qua gần 30 quốc gia, 4 châu lục và 3 đại dương, vừa làm nhiều công việc khác nhau vừa miệt mài học tập, tiếp thu kho tàng tri thức đồ sộ của nhân loại, trực tiếp tham gia các phong trào yêu nước và cách mạng ở châu Âu và Người đến với chủ nghĩa Mác - Lênin, tìm thấy ở học thuyết cách mạng và khoa học này con đường cứu nước đúng đắn - con đường cách mạng vô sản. Từ đó, Người kiên trì, sáng tạo, từng bước truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin vào Việt Nam, chuẩn bị mọi điều kiện cần thiết cho cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, giành độc lập cho Tổ quốc. Cùng với các công việc cực kỳ hệ trọng, trong suốt cuộc đời mình, Người tích lũy được một khối lượng tri thức - văn hóa đồ sộ, nghiên ngẫm sâu sắc từ chỉ đạo và tổng kết thực tiễn cách mạng Việt Nam, cách mạng thế giới, Người xây dựng cho mình một hệ thống các quan điểm vô cùng độc đáo và sâu sắc,

mang dấu ấn của riêng Người. Từ những năm 20 của thế kỷ XX đến nay, hệ thống các quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh là ngọn đuốc soi đường cho cách mạng Việt Nam, cho toàn bộ quá trình đấu tranh của nhân dân ta đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Và đó chính là “*tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của Đảng và dân tộc ta*”⁽¹⁾.

Nhận thức sâu sắc về giá trị to lớn và bền vững của “*tài sản tinh thần*”, từ nhiều năm qua, Đảng ta đã chỉ đạo và tổ chức việc nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, đồng thời liên tục, kiên trì việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân. Cho đến nay, kết quả của việc nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh đang tiếp tục được đào sâu hơn, toàn diện hơn, song có thể nêu lên những nội dung cơ bản bao gồm:

- Tư tưởng về giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người.
- Tư tưởng về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, kết hợp sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại.
- Tư tưởng về sức mạnh của nhân dân, của khối đại đoàn kết dân tộc.
- Tư tưởng về quyền làm chủ của nhân dân, xây dựng nhà nước thật sự của dân, do dân, vì dân.

⁽¹⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb. Chính trị quốc gia, 2011, tr.88.

- Tư tưởng về quốc phòng toàn dân, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân.
- Tư tưởng về phát triển kinh tế và văn hóa, không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.
- Tư tưởng về đạo đức cách mạng, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư.
- Tư tưởng về chăm lo bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau.
- Tư tưởng về xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, cán bộ, đảng viên vừa là người lãnh đạo, vừa là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân...

Những nội dung cơ bản trên được hình thành, từng bước bổ sung, phát triển và hoàn thiện trong quá trình hoạt động cách mạng của Người, đặc biệt được thể hiện đúc kết trong các trước tác cực kỳ phong phú, đa dạng trong 15 tập *Hồ Chí Minh Toàn tập*. Suy nghĩ, tìm hiểu về các nội dung cơ bản trên, chúng ta thấy rõ một hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, không chỉ có ý nghĩa quyết định cho mọi thắng lợi của cách mạng gần 100 năm qua mà còn là ánh sáng mãi mãi soi đường cho sự nghiệp xây dựng, phát triển và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam trong tương lai.

Sự sâu sắc, tính độc đáo và dấu ấn riêng của tư tưởng Hồ Chí Minh là gì?

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX (2001) đã khẳng định: “*Tư tưởng Hồ Chí Minh là kết quả vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của nước ta, kế thừa và phát triển các giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại*”⁽¹⁾. Thực tế cho thấy, hoàn toàn không phải Hồ Chí Minh chỉ tiếp nhận ba nguồn gốc để chuyển thành tư tưởng của mình. Một năng lực sàng lọc, chọn lọc, phát triển tinh tế và sâu sắc, sự tổng hợp các tri thức, và cao hơn, đó là sự “*khúc xạ*”⁽²⁾ và “*vượt trội*”⁽³⁾, là tài năng phi thường hiếm có của Hồ Chí Minh khi tiếp xúc, tiếp nhận, chọn lọc các tri thức khổng lồ từ ba nguồn trên.

Những nhận xét trên đây đã làm sáng tỏ kết quả, thành tựu, sản phẩm và con đường của quá trình “*Việt hóa*” nói chung và “*Hồ Chí Minh hóa*” nói riêng, các tư tưởng, lý luận, các tinh hoa văn hóa của thế giới, của châu Âu, của phương Đông và của di sản văn hóa truyền thống dân tộc qua trí tuệ uyên bác và trái tim Hồ Chí Minh.

⁽¹⁾ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ IX*, Nxb. Chính trị quốc gia, 2001, tr. 20.

⁽²⁾ Vũ Đình Hòe: *Pháp quyền nhân nghĩa Hồ Chí Minh*, Nxb. Trẻ, Tp. Hồ Chí Minh, 2007, tr.184.

⁽³⁾ Phan Ngọc: *Một thức nhận về văn hoá Việt Nam*, Nxb. Thế giới, 2018, tr.167.

Sự đánh giá sâu sắc và lựa chọn công phu, tinh anh về những giá trị mà Người chọn lọc và tiếp nhận trong các học thuyết của Khổng Tử, Giêsu, C. Mác và Tôn Dật Tiên là một minh chứng vô cùng thuyết phục không chỉ về kinh nghiệm ứng xử văn hóa của bản thân Người, mà trở thành một quan niệm tiếp nhận, sàng lọc, phát triển của dân tộc ta đối với văn hóa thế giới:

“*Học thuyết Khổng Tử có ưu điểm là sự tu dưỡng đạo đức cá nhân. Tôn giáo Giêsu có ưu điểm của nó là lòng nhân ái cao cả. Chủ nghĩa Mác có ưu điểm của nó là phương pháp làm việc biện chứng. Chủ nghĩa Tôn Dật Tiên có ưu điểm của nó là thích hợp với điều kiện nước ta... Khổng Tử, Giêsu, Mác, Tôn Dật Tiên chẳng có ưu điểm chung đó sao? Họ đều muốn mưu cầu hạnh phúc cho loài người, mưu cầu hạnh phúc cho xã hội. Nếu hôm nay họ còn sống trên đời này, tôi tin rằng họ nhất định sống chung với nhau rất hoàn mỹ như những người bạn thân thiết. Tôi cố gắng làm một người học trò nhỏ của các vị ấy*”.

Tiếp nhận những tinh hoa Văn hóa Đông, Tây quá khứ và hiện tại là con đường để Hồ Chí Minh đi tới hình thành và xây dựng hệ thống tư tưởng của mình. Song, Người là người con của phương Đông, của dân tộc Việt Nam nên để thể hiện tư tưởng của mình, Người luôn chọn cách thể hiện cô đúc nhất, trong sáng nhất, giản dị, dễ

hiểu nhất để đi vào trí tuệ và lòng người bằng con đường ngắn nhất. Nhờ đó, những bài nói, bài viết của Người luôn được mọi người cảm thụ sâu sắc và có sức thuyết phục mạnh mẽ. Khi cảm nhận về đặc điểm, sự độc đáo của Hồ Chí Minh, Paulmus, nhà nghiên cứu người Pháp đã có một nhận xét sâu sắc: “Người ta thấy, một người Á Đông gia nhập hàng ngũ của Mác, có thể trở thành người cộng sản ngay trên đất nước mình, không hề lay chuyển, nhưng cộng sản theo cách của mình, bởi vì Người tìm cách diễn tả và làm sinh động học thuyết đó bằng những dạng truyền thống tương tự”⁽¹⁾. Đó là sự thấu hiểu sâu sắc tư duy, tâm tư tưởng, đặc điểm riêng độc đáo của một người cộng sản Việt Nam - Hồ Chí Minh.

Một đặc trưng trong minh triết Hồ Chí Minh, đó là sự thống nhất không thể tách rời của ba nhân tố “vận dụng”, “phát triển”, “sáng tạo” và cách thể hiện, cách diễn đạt độc đáo kết quả của sự thống nhất ba nhân tố: giản dị, cô đọng, khúc chiết, ngắn gọn như một châm ngôn, một danh ngôn. Nó được thể hiện trong những khái quát vĩ mô nhất và cả trong những lời căn dặn cụ thể nhưng sâu xa về ý nghĩa.

Những năm qua, theo sự chỉ đạo của Đảng, các cấp ủy đảng đã triển khai việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân. Hàng triệu người đã được tiếp cận với

⁽¹⁾ Hồ Chí Minh, Việt Nam, Á châu, Nxb. Dusenil, Paris, 1971, tr. 159.

sự nghiệp, tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Những kết quả bước đầu đã được khẳng định, song, từ đòi hỏi của thực tiễn, việc học tập đó không có kết thúc, bởi vì tư tưởng Hồ Chí Minh “mãi mãi soi đường cho sự nghiệp cách mạng của nhân dân ta”.

Có nhiều con đường để tiếp cận, thẩm thấu, hiểu biết về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Đọc trực tiếp trước tác của Người trong bộ sách *Hồ Chí Minh Toàn tập* là rất cần thiết và quan trọng, song không phải ai cũng có điều kiện thực hiện được. Tìm đọc từng trước tác (bài viết, bài nói....) của Người đáp ứng nhu cầu học tập theo chuyên đề hoặc theo nghề nghiệp. Đọc và suy nghĩ qua các công trình khoa học, các cuốn sách, tài liệu học tập, bài báo nghiên cứu, giới thiệu về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Nghe, suy ngẫm, thảo luận và cố gắng vận dụng vào thực tiễn qua bài giảng của các nhà khoa học, bài thuyết trình của các báo cáo viên về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, v.v...

Tất cả các cách đó đều cần thiết và đáng quý.

Khác với các cách làm trên, bộ sách này đã chọn lọc công phu từ hàng chục ngàn trang sách của *Hồ Chí Minh Toàn tập*, những câu, những đoạn, những lời hay, khúc chiết, hàm súc, dễ đi vào lòng người và sắp xếp thành một hệ thống theo dạng từ điển để người đọc vừa được trực tiếp đọc, suy ngẫm tác phẩm của Người không phải qua một sự phân tích hay bình luận gián tiếp nào, vừa

hoàn toàn có điều kiện học tập, suy ngẫm về các “danh ngôn” theo từng chủ đề cụ thể. Mỗi câu được trích dẫn trong công trình này đều có chú thích đầy đủ nguồn dẫn để khi người đọc cần hiểu toàn diện hơn có thể dễ dàng tìm về xuất xứ. Qua cách làm trên, có thể nghĩ rằng, những nội dung căn cốt nhất, cốt lõi, cái hồn của mình triết Hồ Chí Minh được thể hiện sinh động, đồng thời, qua đó, chúng ta còn thấy hiện lên sáng tỏ những phẩm chất vô cùng cao quý mà bình dị của nhân cách một con người vĩ đại - nhân cách Hồ Chí Minh.

Theo hướng tuyển chọn trên, để bộ sách và từng tập trong bộ sách có thể đến với đông đảo bạn đọc, những người tuyển chọn đã sắp xếp thành 12 tập theo các chủ đề. Các chủ đề này chứa đựng nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh song được lựa chọn theo hướng như những danh ngôn, châm ngôn vừa dễ hiểu, vừa sâu sắc và sắp xếp theo dạng từ điển (*lôgic theo chủ đề, thứ tự chữ đầu theo A, B, C...*).

Tên chung của bộ sách là “**Vang vọng lời nước non**”. Tên của mỗi tập sách đều lấy một câu văn của Bác Hồ thể hiện cô đúc nội dung chính của từng tập sách. Bạn đọc sẽ tìm thấy những tư tưởng cực kỳ sâu sắc, cô đọng, phong phú và dễ tiếp nhận, học tập từ các câu được trích dẫn trong mỗi tập sách. Các tập cụ thể của bộ sách:

Tập 1. Tôi hiến cả đời tôi cho dân tộc tôi. Tâm sự, tự sự của Chủ tịch Hồ Chí Minh về cuộc đời hoạt động

cách mạng phong phú, sôi nổi và sự cống hiến trọn đời mình cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, dân tộc, nhân dân Việt Nam, như là những lời tự bạch của Người đối với dân tộc và nhân loại.

Tập 2. Dân tộc Việt Nam là một, nước Việt Nam là một. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về truyền thống quý báu của dân tộc được đúc kết qua hàng ngàn năm lịch sử, về lòng yêu nước, ý chí kiên cường, bất khuất, khát vọng độc lập, tự do, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc và xây dựng một nước Việt Nam giàu mạnh.

Tập 3. Đảng cần phải mạnh hơn bao giờ hết. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về Đảng Cộng sản Việt Nam, về sự cần thiết phải có Đảng, vị trí, vai trò và bản chất của Đảng, mục tiêu, lý tưởng của Đảng, phương thức lãnh đạo, nội dung xây dựng Đảng Cộng sản Việt Nam trong sạch, vững mạnh. Những tư tưởng của Người về Đảng Cộng sản Việt Nam là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam, góp phần quan trọng xây dựng Đảng ta xứng đáng là người lãnh đạo, người đầy tớ thật trung thành của nhân dân.

Tập 4. Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về vị trí, vai trò, sức mạnh to lớn của nhân dân trong sự nghiệp dựng nước và giữ nước của dân tộc ta. Tư tưởng lấy dân làm gốc, quý trọng sức dân và phát huy vai trò của nhân dân trong sự nghiệp cách mạng trở thành chân lý của dân tộc Việt Nam: Những câu nói của Người về xây dựng nhà nước của dân,

do dân, vì dân, về dân chủ là những chỉ dẫn quý báu, có giá trị lớn, phục vụ nghiên cứu, giảng dạy, học tập không chỉ riêng môn học tư tưởng Hồ Chí Minh mà còn cho nhiều môn khoa học xã hội khác.

Tập 5. Phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người dày tớ thật trung thành của nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng, Nhà nước và hệ thống chính trị; về vị trí, vai trò của người cán bộ, đảng viên trong sự nghiệp cách mạng; về tiêu chuẩn người cán bộ, đảng viên; quan niệm của Hồ Chí Minh về công tác cán bộ gồm: Tuyển chọn, đào tạo, huấn luyện cán bộ, bố trí sử dụng cán bộ; yêu cầu xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên trong sạch, vững mạnh, “vừa hồng, vừa chuyên”.

Tập 6. Thang thuốc hay nhất là thiết thực phê bình và tự phê bình. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về vị trí, vai trò, tính chất, nội dung, ý nghĩa tự phê bình và phê bình; về sự trung thực, thẳng thắn, thành khẩn, nghiêm túc và khéo léo trong tự phê bình và phê bình để mỗi cán bộ, đảng viên làm tròn nghĩa vụ trước Đảng và nhân dân.

Tập 7. Còn sống thì còn phải học. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về giáo dục, khẳng định mạnh mẽ nghị lực, sự vươn lên của mỗi người bằng cách học và tự học, “*Học không bao giờ ngừng*”, qua đó, giúp người đọc thấy được vị trí, vai trò của việc học tập và học tập suốt đời. Vì vậy, để trở thành phong trào toàn dân học tập thì phải có sự

tham gia của các cấp, các ngành, nhất là đội ngũ “*anh chị em giáo viên*” và chính Bác Hồ là tấm gương sáng về học tập suốt đời: “*Tôi năm nay 71 tuổi, ngày nào cũng phải học*”.

Tập 8. Văn hóa soi đường cho quốc dân đi. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về văn hóa, các loại hình loại thể văn học, nghệ thuật, lối sống, nếp sống, truyền thống văn hóa dân tộc; di tích lịch sử... Nội dung khẳng định vị trí, vai trò của văn hóa đối với sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc và xây dựng đất nước. Đảng, Nhà nước cần phải coi trọng và xác định văn hóa là nền tảng tinh thần, là mục tiêu và động lực, soi đường cho quốc dân đi.

Tập 9. Đại đoàn kết là một lực lượng tất thắng. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về đại đoàn kết, khẳng định đại đoàn kết là một nguyên nhân có ý nghĩa quyết định đối với sự nghiệp bảo vệ và xây dựng đất nước của dân tộc ta trong lịch sử hàng ngàn năm qua. Tập “*Đại đoàn kết là một lực lượng tất thắng*” đã chỉ ra cho người đọc, nhất là cán bộ, đảng viên phải luôn nhận thức sâu sắc về vị trí, vai trò của đại đoàn kết; dù bất cứ hoàn cảnh nào cũng phải giữ gìn khối đoàn kết và chỉ có đoàn kết toàn Đảng, đoàn kết toàn dân và tinh thần đoàn kết quốc tế trong sáng, thủy chung tạo nên sức mạnh tinh thần để Đảng ta lãnh đạo nhân dân ta giành thắng lợi trong sự nghiệp cách mạng.

Tập 10. Trung với Đảng, hiếu với dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về xây dựng lực lượng vũ trang

nhân dân. Tập sách cung cấp cho người đọc những chỉ dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với Bộ đội và Công an để thực sự là lực lượng vũ trang cách mạng tuyệt đối trung thành với Đảng, gắn bó mật thiết và tận hiếu với dân. Tập *“Trung với Đảng, hiếu với dân”* còn giúp cho bạn đọc thấu hiểu nội dung, biện pháp công tác của Bộ đội, Công an. Hiếu với nhân dân là bản chất của Bộ đội và Công an cách mạng.

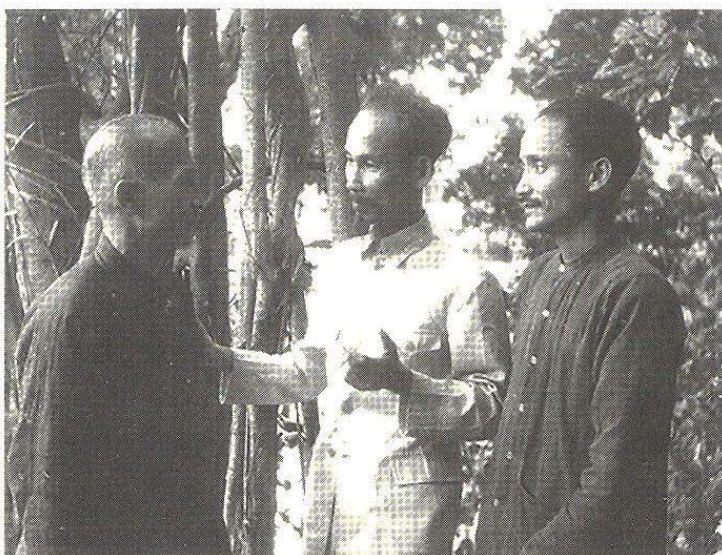
Tập 11. Ngoại giao hòa bình và hữu nghị giữa các dân tộc. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập về đường lối đối ngoại nhất quán của Đảng ta đó là Việt Nam mong muốn và sẵn sàng thiết lập quan hệ bình đẳng với tất cả các nước dân chủ trên thế giới. Qua tập sách, giúp người đọc nhận thức được mong muốn lớn nhất của Bác Hồ là xây dựng Việt Nam trở thành một đất nước độc lập, thống nhất, hòa bình và phát triển, đóng góp quan trọng vào một thế giới không còn chiến tranh, không còn đói nghèo, một thế giới hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển.

Tập 12. Tôi để lại muôn vàn tình thân yêu là những lời căn dặn tâm huyết, giàu tình yêu sâu sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với các giai cấp, tầng lớp nhân dân, các cháu thiếu niên, nhi đồng, thanh niên, phụ nữ, phụ lão, lực lượng vũ trang và bạn bè quốc tế. Muôn vàn tình thân yêu đó thể hiện phẩm chất nhân văn cao đẹp của Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với nhân dân ta.

Tư tưởng Hồ Chí Minh là một hệ thống những quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam, vì vậy, việc tuyển chọn trên không có khả năng bao quát hết tư tưởng của Người. Ban Tuyên giáo Trung ương cảm ơn các nhà khoa học: GS. TS. NGUYỄN. Phùng Hữu Phú; Trung tướng, PGS. TS. Trần Vi Dân; GS. TS. Mạch Quang Thắng; PGS. TS. Lý Việt Quang; PGS. TS. Doãn Thị Chín đã đồng tình và góp nhiều ý kiến quý báu cho bộ sách. Bộ phận biên soạn đã nghiêm túc sửa chữa, bổ sung theo các góp ý hợp lý, hợp tình, khoa học của Hội đồng. Với mục tiêu có được một sản phẩm mang tính phổ cập đến đông đảo mọi tầng lớp nhân dân, bộ sách chắc chắn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót. Rất mong bạn đọc thông cảm và góp ý.

Hy vọng rằng, bộ sách này sẽ trực tiếp góp phần làm cho hình ảnh Hồ Chí Minh đi vào đời sống của dân tộc, của người dân Việt Nam như một động lực củng cố niềm tin khoa học và tình yêu đối với Bác Hồ vĩ đại. Trở về với cội nguồn Hồ Chí Minh, dân tộc ta sẽ vững tâm, đi đúng, đi xa hơn nữa hôm nay và mai sau tới mục đích cao đẹp mà cả đời mình Chủ tịch Hồ Chí Minh theo đuổi *“phân đấu cho quyền lợi của Tổ quốc và hạnh phúc của quốc dân”*.

BAN TUYÊN GIÁO TRUNG ƯƠNG

*Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với các đồng chí:
Tôn Đức Thắng và Hoàng Quốc Việt tại An toàn khu, năm 1947*

*Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đoàn cán bộ Nam Bộ tại Việt Bắc
trong kháng chiến chống Pháp, tháng 10/1949*

*Các đại biểu Đại hội thống nhất Việt Minh - Liên Việt
chúc mừng Chủ tịch Hồ Chí Minh được suy tôn
là Chủ tịch danh dự của Mặt trận Liên Việt, tháng 3/1951*

*Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Đại hội thiếu nhi ở Việt Bắc
trong kháng chiến chống Pháp*

Chủ tịch Hồ Chí Minh tại cuộc họp Hội đồng Chính phủ sau Chiến thắng Điện Biên Phủ tại xã Kim Quan, huyện Yên Sơn, Tuyên Quang, ngày 02/7/1954

Chủ tịch Hồ Chí Minh tập luyện cùng các chiến sĩ sau giờ làm việc ở chiến khu Việt Bắc, năm 1948

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với cán bộ, chiến sĩ Đại đoàn Quân tiên phong tại Đền Hùng: “Các vua Hùng đã có công dựng nước Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước”, ngày 19/9/1954

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hỏi chiến sĩ thi đua Phạm Trung Pôn tại Hội nghị Thanh niên khu Việt Bắc, ngày 13/3/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến cảng Hải Phòng thăm bà con Việt Kiều ở Thái Lan về nước chuyến đầu tiên, ngày 10/01/1960

Chủ tịch Hồ Chí Minh chụp ảnh chung với Anh hùng Gherman Stepanovich Titov, năm 1962

Chủ tịch Hồ Chí Minh chăm sóc cây vú sữa của đồng bào miền Nam kính tặng Người nhân dịp Tết Nguyên đán năm 1955

Bác bắt đầu viết những tin rất ngắn. Mỗi lần viết làm hai bản, một bản đưa cho báo, một bản thì giữ lại. Lần đầu tiên thấy tin được đăng thì rất sung sướng. Mỗi lần đều đem tin đã đăng trên báo so với bài mình đã viết, xem sai chỗ nào. Về sau đồng chí ấy bảo Bác cố viết dài thêm vài dòng nữa, rồi lại vài dòng nữa... Cứ thế kéo dài đến 15, 20 dòng, rồi đến cả một cột dài. Lúc đó đồng chí ấy lại bảo: “Thôi, bây giờ phải viết rút ngắn lại, cũng những việc như vậy nhưng phải viết cho rõ, cho gọn”.

(Bài nói tại Đại hội lần thứ II Hội Nhà báo Việt Nam, ngày 16-4-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, t.12, tr.168)

*Bắc Đẩu mười giờ ngang đỉnh núi,
Đế kê khoan nhặt đón mừng thu;
Thân tù dâu thiết thu sang chữa,
Chỉ thiết hôm nao mở cửa tù.*

*Năm ngoái đầu thu ta tự do,
Năm nay thu đến ta trong tù;
Vị bằng giúp ích cho dân tộc,
Thu trước thu này, há kém nhau.*

(Cảm thu I, II, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.442)

Bác thương các cháu lắm. Bác hứa với các cháu rằng: đến ngày đánh đuổi hết giặc Pháp, kháng chiến thành công, thì Bác cùng Chính phủ và các đoàn thể cũng cố gắng làm cho các cháu đều được no ấm, đều được vui chơi, đều được học hành, đều được sung sướng.

(Thư gửi thiếu nhi toàn quốc nhân ngày 1-6-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.388)

Bác tuy không có gia đình riêng, nhưng Bác có một đại gia đình rất lớn, đó là giai cấp công nhân toàn thế giới, là nhân dân Việt Nam.

(Bài nói tại Hội nghị cán bộ thảo luận dự thảo Luật Hôn nhân và gia đình, ngày 10-10-1959, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.300)

Bài đó khó hiểu, vì có những từ ngữ mà tôi không biết rõ. Nhưng tôi đọc đi đọc lại và dần dần tôi hiểu ý nghĩa của nó một cách sâu sắc. Bản Luận cương làm cho tôi cảm động, phấn khởi, sáng tỏ, tin tưởng biết bao! Tôi xúc động đến phát khóc lên. Ngồi một mình trong buồng mà tôi nói to lên như đang nói trước quần chúng đông đảo: “Hỡi đồng bào bị đọa đày đau khổ, đây là cái cần thiết cho chúng ta, đây là con đường giải phóng chúng ta”. Từ đó, tôi đã có một sự lựa chọn: tán thành Quốc tế thứ ba và hoàn toàn tin theo Lênin.

(Trả lời phỏng vấn của Sácơ Phuốcnitô, phóng viên báo L'Humanité (Pháp), ngày 15-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.584)

Bạn hãy tưởng tượng sẽ tai họa biết nhường nào cho Pháp và Việt Nam nếu như chiến tranh kéo dài 5 hoặc

10 năm và chiến tranh du kích có thể kéo dài vô hạn. Chúng tôi khao khát hòa bình và chúng tôi sẵn sàng hòa bình. Chỉ còn tùy thuộc vào quyết định của Chính phủ Pháp mà thôi.

(Trả lời phỏng vấn của ông René Lécmito phóng viên báo L'Humanité, tháng 5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.147)

Bao giờ Nam Bắc sum họp một nhà, thì Bác có thể tự hào rằng, mình là một trong những người vui sướng nhất trên thế giới, vì lý do sau đây: Từ năm 1925, ngay khi mới thành lập, Hội Thanh niên Cách mạng đồng chí đã lo đặt viên đá đầu tiên để chuẩn bị cho tổ chức thanh niên sau này. Lúc đó, Hội bắt đầu nuôi dạy 10 thiếu niên Việt Nam. Những cháu này dần dần được Đoàn Thanh niên Cộng sản Quảng Châu nhận vào Đoàn và giáo dục thêm.

Đến năm 1927, Quốc dân Đảng Trung Hoa phản bội cách mạng. Đảng Cộng sản và Đoàn Thanh niên Cộng sản Trung Quốc phải đi vào bí mật. Hội Thanh niên Cách mạng đồng chí cũng thế. Mấy cháu thanh niên Việt Nam cũng bị phân hóa, và cuối cùng chỉ còn lại một Lý Tự Trọng là người thanh niên cộng sản Việt Nam đã anh dũng hy sinh cho cách mạng.

Từ chỗ chỉ có một Lý Tự Trọng đến ngày nay chúng ta có 78 vạn đoàn viên Đoàn Thanh niên Lao động hăng hái ra sức giúp Đảng xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thống nhất Tổ quốc. Tiến bộ đó làm cho Bác rất vui

siống và trẻ lại. Nó làm cho lòng Bác phơi phới như hoa nở trong mùa xuân.

(Bài nói chuyện tại Đại hội lần thứ III của Đoàn Thanh niên Lao động Việt Nam, ngày 24-3-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.88-89)

- Báo cáo nói: “Ngoài ra, Mặt trận có một số cố gắng trong công tác tranh thủ nhân dân các nước tư bản, nhân dân Mỹ...”. Tranh thủ nhân dân như thế nào? Bác rất quan tâm. Bây giờ phong trào nhân dân Mỹ đang lên, việc tranh thủ nhân dân Mỹ là rất quan trọng.

(Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ ngoại giao lần thứ năm, ngày 16-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.64)

Bất kỳ bao giờ, bất kỳ ở đâu, tôi cũng chỉ theo đuổi một mục đích, làm cho ích quốc lợi dân.

(Nói chuyện cùng đồng bào trước khi sang Pháp, ngày 30-5-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.272)

Bây giờ học thuyết nhiều, chủ nghĩa nhiều, nhưng chủ nghĩa chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mệnh nhất là chủ nghĩa Lênin.

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.289)

*Bé thì phải học, lớn thì hành,
Vớ dân, đảng, nước, dạ trung thành;
Kiệm cần, dũng cảm và liêm chính,
Chớ phụ ông Lương dạy dỗ mình.*

(Tặng chú hầu (Hải), Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.440)

Bảy mươi tám tuổi, chưa già lắm,
 Vẫn vững hai vai việc nước nhà.
 Kháng chiến dân ta đang thắng lớn,
 Tiến bước! Ta cùng con em ta.

(Phát biểu tại lễ khai mạc Kỳ họp thứ 4 Quốc hội khóa III,
 ngày 20-5-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.15, tr.458)

Bọn thực dân nói: Nếu ba kỳ thống nhất thì những người ái quốc sẽ khùng bố những người hiện nay sai lầm đi theo Pháp.

Tôi cả quyết cam đoan rằng Chính phủ và đồng bào ta sẽ hết sức khoan hồng đại độ. Chẳng những để cho những người đó cải quá tu tâm, quay về với Tổ quốc, mà lại sẵn sàng trọng dụng họ, nếu những người đó có tài nghệ. Một dân tộc đã tự cường, tự lập, dân chủ cộng hòa thì không làm những việc nhỏ nhen, báo thù báo oán.

(Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ, ngày 24-1-1947,
 Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.39)

Bọn thực dân Pháp phải biết rằng: Dân Việt Nam không muốn đổ máu, dân Việt Nam yêu chuộng hòa bình. Nhưng nếu cần phải hy sinh mấy triệu chiến sĩ, nếu cần phải kháng chiến bao nhiêu năm để giữ gìn quyền độc lập của Việt Nam, để cho con cháu Việt Nam khỏi kiếp nô lệ, thì chúng ta vẫn kiên quyết hy sinh và kháng chiến. Vì dân Việt Nam tin chắc rằng thế nào cuộc kháng chiến này cũng thành công.

(Diễn văn đọc trong "Ngày kháng chiến toàn quốc",
 ngày 5-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.104-105)

...Bổn phận của tôi, Chính phủ cùng các cơ quan, đoàn thể địa phương, mà cũng là bổn phận của mỗi người dân, là làm những việc có ích cho đồng bào, cho Tổ quốc.

Vì vậy, tôi và Chính phủ cùng các cơ quan, đoàn thể địa phương rất vui lòng nhận những phê bình, sáng kiến, đề nghị của đồng bào.

(Thư gửi ông Hoàng Phan Kính và Trần Lê Hữu -
 xã Nam Liên, huyện Nam Đàn (Nghệ An), tháng 4-1949,
 Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.6, tr.66)

Cả đời mình, tôi đã đấu tranh chống lại thực dân Pháp, nhưng mà tôi luôn yêu quý và khâm phục nhân dân Pháp. Đây là một dân tộc vĩ đại, thông minh và rộng lượng. Họ là những người đầu tiên đưa ra những nguyên tắc cao cả về tự do, bình đẳng và bác ái. Nhân dân Việt Nam đã và đang tiếp tục đấu tranh để thực hiện những nguyên tắc đó.

(Thư gửi nhân dân Pháp, viết tháng 9-1946,
 Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.361)

Cả đời tôi chỉ có một mục đích, là phấn đấu cho quyền lợi Tổ quốc, và hạnh phúc của quốc dân.

Những khi tôi phải ẩn nấp nơi núi non, hoặc ra vào chốn tù tội, xông pha sự hiểm nghèo - là vì mục đích đó.

Đến lúc nhờ quốc dân đoàn kết, tranh được chính quyền, ủy thác cho tôi gánh việc Chính phủ, tôi lo lắng đêm ngày, nhẩn nhục cố gắng - cũng vì mục đích đó.

(Nói chuyện cùng đồng bào trước khi sang Pháp,
 ngày 30-5-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.272)

Các bà yêu đất nước mình, các bà mong muốn nước mình được độc lập và thống nhất. Nếu có kẻ nào tìm cách xâm phạm nền độc lập và sự thống nhất ấy, thì tôi tin chắc rằng các bà sẽ đấu tranh đến cùng để bảo vệ nó. Chúng tôi cũng thế, chúng tôi yêu Tổ quốc Việt Nam của chúng tôi, chúng tôi cũng muốn Tổ quốc chúng tôi độc lập và thống nhất. Liệu các bà có kết tội chúng tôi vì chúng tôi đã đấu tranh chống những kẻ tìm cách chinh phục và chia cắt Tổ quốc chúng tôi không?

(Thư trả lời Bà Sốtxi trong Hội Liên hiệp Phụ nữ Pháp, ngày 22-9-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.347)

Các bạn yêu nước Pháp của các bạn và muốn nó độc lập. Các bạn yêu đồng bào của các bạn và muốn họ được tự do. Lòng yêu nước thương nòi này làm vẻ vang các bạn vì nó là lý tưởng cao quý nhất của loài người.

Nhưng chúng tôi cũng phải được phép yêu nước của chúng tôi và muốn nó độc lập chứ! Chúng tôi cũng phải được phép yêu đồng bào chúng tôi và muốn họ được tự do chứ! Cái mà các bạn coi là lý tưởng cũng phải là lý tưởng của chúng tôi.

(Thư gửi những người Pháp ở Đông Dương, báo Cứu quốc, ngày 20 và 3-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.75)

Các chú còn nhớ, có lúc Bác vừa là Chủ tịch, vừa là Thủ tướng, vừa là Bộ trưởng Ngoại giao. Lúc đó, làm ngoại giao với bọn Tưởng khổ ghê lắm. Bọn chúng kiêu ngạo, đưa vào ta 20 vạn quân rồi lúc đòi cái này, lúc đòi

cái khác. Ta lại còn phải ngoại giao cả với Pháp nữa. Rất khó khăn, vì cả hai bọn này đều xấu cả nên phải làm sao chọn lấy một. Để bọn Quốc dân Đảng sang cũng khổ. Chúng mang cả Nguyễn Hải Thần, Nguyễn Tường Tam, Vũ Hồng Khanh, v.v..., để nắm ngoại giao, tài chính, rồi chúng đòi 70 ghế ở Quốc hội, nhiều việc lồi thối lắm. Lúc đó, Pháp muốn nhảy vào ta, Quốc dân Đảng thì muốn ở lại ta. Nếu để cả hai ở lại ta thì càng xấu, vì chúng xấu một chín, một mười cả. Ta phải chọn lấy một. Khi ta ký Hiệp định sơ bộ 6-3, bọn Quốc dân Đảng phải chuẩn. Mình đã lợi dụng mấy tháng này để chuẩn bị lực lượng của mình và tháng 5-1946 Bác đi Pari.

(Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ ngoại giao lần thứ năm, ngày 16-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.59-60)

Các đồng chí đều biết rằng chủ nghĩa tư bản Pháp đã vào Đông Dương từ nửa thế kỷ nay; vì lợi ích của nó, nó đã dùng lưỡi lê để chinh phục đất nước chúng tôi. Từ đó, chúng tôi không những bị áp bức và bóc lột một cách nhục nhã, mà còn bị hành hạ và đầu độc một cách thâm hiểm.

(Lời phát biểu tại Đại hội toàn quốc lần thứ XVIII Đảng Xã hội Pháp, ngày 26-12-1920, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.34)

Các ngài cũng nhận thấy rằng, lòng mong ước mạnh nhất của tôi, sự quan tâm nhất của nước Cộng hòa Việt Nam, nguyện vọng tha thiết nhất của dân tộc Việt Nam là thực hiện được tình thân thiện Pháp - Việt.

(Nói chuyện trong buổi đón tiếp của Ủy ban Trung ương Hội Pháp - Việt, ngày 11-7-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.309)

Cái mà chúng tôi thiếu để trở thành cộng sản, là những điều kiện cơ bản nhất để hành động:

Tự do báo chí,

Tự do du lịch,

Tự do dạy và học,

Tự do hội họp (tất cả những cái này đều bị những kẻ khai hoá thuộc địa ngăn cấm chúng tôi một cách dã man).

(*Đông Dương*, tạp chí *La Revue Communiste*, tháng 5-1921,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.48)

Càng nghĩ lại, càng xót xa,

Vì ta mất nước, mà ta phải hèn

Để cho Pháp, Nhật lộng quyền,

Thẳng tay bóc lột thợ thuyền nước ta!

Thợ thuyền ta phải đứng ra,

Trước ta cứu nước, sau ta cứu mình.

(*Công nhân*, báo *Việt Nam độc lập*, ngày 11-10-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.241)

Chắc cụ không bao giờ tin rằng Việt Minh chống đạo vì cụ thừa biết Việt Nam độc lập đồng minh là cốt đoàn kết tất cả đồng bào để làm cho Tổ quốc độc lập, chứ không phải để chia rẽ, phản đối tôn giáo.

... Như cụ đã nói trong thơ, tôi chắc vị Cố vấn lão thành và thân mến của tôi sẽ hết sức giúp, đặng triệt để

hoàn thành đại đoàn kết, để toàn dân không phân lương giáo, chỉ một tâm lo chống ngoại xâm.

(*Thư gửi Giám mục Lê Hữu Từ*, ngày 1-2-1947,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.53)

Chẳng những chúng tôi đau xót vì đồng bào miền Nam chúng tôi phải gian khổ, hy sinh, mà chúng tôi cũng thương xót cho các bà mẹ và các người vợ Mỹ đã mất con, mất chồng trong cuộc chiến tranh phi nghĩa ở miền Nam Việt Nam do bọn quân phiệt Mỹ tiến hành.

(*Trả lời tạp chí Majority Op*, tháng 5-1964,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.331)

Chính phủ Mỹ lầm tưởng rằng với sức mạnh tàn bạo, họ có thể bắt nhân dân Việt Nam chúng tôi phải đầu hàng. Nhưng nhân dân Việt Nam quyết không bao giờ khuất phục.

(*Thư gửi nhân dân Mỹ*, báo *Nhân Dân*, ngày 24-12-1966,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.221)

Chờ đến ngày miền Nam hoàn toàn giải phóng, Tổ quốc hòa bình thống nhất, Bắc - Nam sum họp một nhà, Quốc hội sẽ cho phép đồng bào miền Nam trao cho tôi Huân chương cao quý. Như vậy thì toàn dân ta sẽ sung sướng, vui mừng.

(*Lời phát biểu tại Kỳ họp thứ 6 Quốc hội khóa II*, ngày 8-5-1963,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.80)

Chú Linh,

Chú ốm đi ốm lại mãi. Mình lo cho sức khỏe của chú. Phải gắng uống thuốc đi cho khỏi, hoặc nhờ thầy thuốc tiêm cho. Chớ để ốm mãi như vậy, chú đã yếu mà anh cũng lo.

(*Thư gửi ông Nguyễn Khánh Toàn, ngày 20-8-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.225*)

Chủ nghĩa Lênin đối với chúng ta, những người cách mạng và nhân dân Việt Nam, không những là cái “cẩm nang” thần kỳ, không những là cái kim chỉ nam, mà còn là mặt trời soi sáng con đường chúng ta đi tới thắng lợi cuối cùng, đi tới chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản.

(*Con đường dẫn tôi đến chủ nghĩa Lênin, báo Nhân Dân, ngày 22-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.563*)

Chủ nghĩa Lênin là lực lượng tư tưởng hùng mạnh chỉ đạo Đảng chúng tôi, làm cho Đảng chúng tôi có thể trở thành hình thức tổ chức cao nhất của quần chúng lao động, hiện thân của trí tuệ, danh dự và lương tâm của dân tộc chúng tôi.

(*Chủ nghĩa Lênin và công cuộc giải phóng các dân tộc bị áp bức, báo Sự thật (Liên Xô), ngày 18-4-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.9, tr.412*)

Chú Thông,

Tết nhất năm nay hoãn thật xôi,

Tết sau, thắng lợi sẽ đến bồi.

Áo bạn biểu tôi, tôi biểu chú,

Chú mang cho ấm, cũng như tôi.

(*Thư gửi ông Đặng Phúc Thông, ngày 4-2-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.459*)

Chúng ta không bao giờ quên sự hợp tác thân ái của các bạn người Mỹ hồi chúng ta du kích chống Nhật, và chúng ta mong rằng sự hợp tác đó được tiếp tục trong cuộc tranh đấu của chúng ta chống thực dân phản động Pháp, giành thống nhất và độc lập.

Chúng ta mong rằng, Hoa Kỳ... sẽ giúp chúng ta trong công cuộc tranh đấu giải phóng hiện nay và trong công cuộc kiến thiết xây dựng sau này.

(*Gửi Việt Mỹ ái hữu hội, ngày 2-9-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.243*)

Chúng tôi luôn luôn chủ trương thống nhất Tổ quốc bằng đường lối hòa bình, luôn luôn đòi phải thực hiện đúng đắn Hiệp nghị Giơnevơ, đòi đế quốc Mỹ phải chấm dứt can thiệp vào công việc nội bộ của nhân dân Việt Nam.

(*Trả lời phỏng vấn của phóng viên báo Tin tức và Sự thật thanh niên Liên Xô, tháng 7-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.413-414*)

Chúng tôi muốn độc lập và thống nhất.

Chúng tôi muốn cộng tác với dân tộc Pháp trong khối Liên hiệp Pháp.

Chúng tôi muốn hòa bình để kiến thiết lại nước chúng tôi. Quốc hội và nhân dân Pháp cần phải làm cho cuộc chiến tranh huynh đệ tương tàn này chấm dứt, cần phải giải quyết vấn đề Việt - Pháp một cách xứng đáng với nước Pháp mới.

(Thư gửi Quốc hội và nhân dân Pháp, ngày 5-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.100)

Chúng tôi muốn được độc lập trong khối Liên hiệp Pháp, và chúng tôi lại muốn rằng sự hợp tác đó phải chặt chẽ thân thiện và do ý muốn của chúng tôi. Vì lẽ đó mà chúng tôi không chịu nhận bị coi chỉ là một hội viên thường, bị hạn chế trong khối Liên hiệp Pháp.

(Trả lời phóng viên Hãng thông tấn A.F.P, ngày 2-9-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.331)

Chúng tôi muốn gửi thế giới lời này: Là ước mong tất cả các người dân chủ trên thế giới đoàn kết với nhau để bảo vệ cho nền dân chủ trong các nước nhỏ cũng như trong các nước lớn. Mong các người làm cho quyền tự quyết của các dân tộc là quyền do các Hiến chương Đại Tây Dương và Cựu Kim Sơn đảm bảo, được tôn trọng.

(Trả lời ông Vaxidép Rao, thông tin viên Hãng Roitor, tháng 5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.164)

Chúng tôi muốn nước chúng tôi độc lập và thống nhất trong Liên hiệp Pháp.

Bọn quân phiệt thực dân đã bắt buộc chúng tôi phải tiếp tục chiến đấu, chúng tôi sẽ chiến đấu đến cùng,

chúng tôi lấy câu châm ngôn hiên ngang của các bạn làm châm ngôn của chúng tôi:

“Thà chết không làm nô lệ”.

Chúng tôi chiến đấu vì công lý. Chúng tôi sẽ tồn tại; chúng tôi sẽ chiến thắng.

(Thư gửi nhân dân Pháp sau cuộc hội kiến với Pôn Muýt, đại diện Cao ủy Pháp Bôlae, ngày 25-5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.155)

Chúng tôi kiên quyết đấu tranh thống nhất Tổ quốc bằng đường lối hòa bình và thi hành nghiêm chỉnh Hiệp nghị Giơnevơ.

(Trả lời phóng viên Thông tấn xã Cộng hòa Dân chủ Đức, báo Nhân Dân, ngày 21-7-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.162)

Chúng tôi sẵn sàng hiệp thương với các nhà cầm quyền miền Nam Việt Nam để bàn về vấn đề tổ chức tổng tuyển cử tự do trong cả nước nhằm thống nhất nước Việt Nam.

(Tuyên bố tại cuộc họp báo ở Niu Đêli (Ấn Độ) về vấn đề thống nhất nước Việt Nam, quan hệ giữa Việt Nam với các nước láng giềng và các nước trong phe xã hội chủ nghĩa, ngày 7-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.266)

Chúng tôi sẵn sàng và chúng tôi đã nhiều lần tuyên bố muốn có quan hệ về ngoại giao, kinh tế và văn hóa với Chính phủ Pháp. Về những quan hệ với Chính phủ Pháp, chúng tôi chỉ nêu ra những điều kiện của một nước

có chủ quyền và độc lập, tức là những quan hệ đó phải tiến hành trên cơ sở bình đẳng và có đi có lại.

(*Trả lời phóng viên thường trú của báo Nhân đạo tại Hà Nội, ngày 2-9-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.13, tr.191*)

Chúng tôi sẽ mang vấn đề Việt Nam ra trước Liên hợp quốc khi nào cần đến. Tuy chúng tôi rất có cảm tình với dân Pháp, nhưng nước Việt Nam không phải dày tớ của Pháp, vậy vấn đề Việt Nam không phải là một việc nhà của Pháp.

(*Trả lời ông Vaxidép Rao, thông tin viên Hãng Roito, tháng 5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr. 164*)

Có người nói: “Hồ Chí Minh không biết làm gì, chỉ nay cảm ơn người này, mai cảm ơn người khác”. Vâng! Tôi vui lòng nhận lời phê bình ấy! Hơn nữa, tôi mong rằng ngày nào tôi cũng phải viết nhiều thư cảm ơn, vì như thế chứng minh rằng đồng bào ta đã sốt sắng thực hành cái khẩu hiệu:

“Ai có tiền giúp tiền, ai có sức giúp sức”.

(*Lời cảm ơn, báo Cứu quốc, ngày 2-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.164*)

Có người nói: Làm việc bếp núc vất vả, không học tập được, không vẽ vang. Nói vậy không đúng.

Ngày trước, Bác cũng đã làm phụ bếp. Lúc đó Bác là vong quốc nô, làm phụ bếp cho thực dân Pháp. Công việc vất vả từ 5 giờ sáng đến 9, 10 giờ tối. Nhưng Bác vẫn học

được văn hóa và chính trị. Có quyết tâm thì nhất định học được. Ngày nay, các cô, các chú có điều kiện thuận lợi hơn nhiều. Bác mong các cô, các chú cố gắng học để tiến bộ.

(*Bài nói chuyện tại Lớp học nghiệp vụ nấu ăn đầu tiên toàn miền Bắc, ngày 2-7-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.13, tr.152-153*)

- Còn vấn đề lo cho con cháu của các đồng chí. Cái đó là đúng. Nhưng, nếu là con tôi - à, tôi không có con - mà nó không có khả năng, nó xấu cũng phải dẹp lại. Không phải hễ cứ bố là cán bộ thì con là “cậu ấm”. Bố có việc của bố, con có việc của con. Cố nhiên, con của những đồng chí đã mất đi, Đảng phải lo. Nhưng nếu bố mẹ nó đang còn, nó xấu, mà đòi hỏi đặc biệt chú ý, thì chú ý cái gì?

(*Bài nói chuyện với cán bộ, đảng viên hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.13, tr.277*)

Còn về vấn đề tiếng Pháp, chúng tôi đồng ý rằng trên bình diện Liên bang Đông Dương, tiếng Pháp sẽ là tiếng nói chính thức. Nhưng ở Việt Nam thì tiếng Pháp không thể bị áp đặt là một ngôn ngữ bắt buộc.

(*Thư gửi Bộ trưởng Bộ Thuộc địa M.Mutê, ngày 12-8-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.321*)

Công việc ngày càng nhiều, càng mới. Một mặt, Đảng phải đào tạo, dìu dắt đồng chí trẻ. Một mặt, đảng viên già phải cố gắng mà học.

Tôi năm nay 71 tuổi, ngày nào cũng phải học. Việc lớn, việc nhỏ, tôi phải tham gia. Công việc cứ tiến mãi.

Không học thì không theo kịp, công việc nó sẽ gạt mình lại phía sau.

(Bài nói chuyện với những cán bộ, đảng viên ở Nghệ An hoạt động lâu năm, ngày 9-12-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.273)

CUỘC KHÁNG CHIẾN CHỐNG MỸ có thể còn kéo dài. Đồng bào ta có thể phải hy sinh nhiều của, nhiều người. Dù sao chúng ta phải quyết tâm đánh giặc Mỹ đến thắng lợi hoàn toàn.

Còn non, còn nước, còn người,

Thắng giặc Mỹ, ta sẽ xây dựng hơn mười ngày nay!

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh công bố năm 1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.623)

Dân tộc chúng tôi đã anh dũng chiến đấu. Dân tộc chúng tôi đã chiến đấu “không chút sừng, không điều ân hận”, vì chúng tôi chiến đấu cho tự do, cho độc lập và đối với nhân dân Pháp chúng tôi không thù hận gì. Chúng tôi đã tỏ rằng chân lý, công lý, lịch sử và tương lai ở về phe chúng tôi. Chúng tôi sẽ chiến thắng!

(Điện gửi nhân dân Pháp nhân ngày 19-12-1948, báo Cứu quốc, ngày 28-12-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.655)

... Dân Việt Nam có một ý muốn rất bình thường là muốn độc lập. Thấy tôi nói thế, có người họ cũng tán thành nền độc lập của ta. Là vì sau những câu hỏi của

họ, tôi đã hỏi lại họ: “Ông là người Pháp, có muốn được độc lập, có muốn được tự do không?”.

Tôi lại nói cho họ biết thêm rằng chúng tôi tranh đấu từ trước tới bây giờ là cũng tranh đấu theo như người Pháp đó thôi. Ba tiếng Tự do, Bình đẳng, Bác ái đã làm cho Pháp thành một dân tộc tiên tiến, thì chúng tôi, chúng tôi cũng chỉ muốn tranh đấu để được như thế.

(Trả lời phỏng vấn của các nhà báo, ngày 23-2-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.213)

Dù khó khăn gian khổ đến mấy, nhân dân ta nhất định sẽ hoàn toàn thắng lợi. Đế quốc Mỹ nhất định phải rút khỏi nước ta. Tổ quốc ta nhất định sẽ thống nhất. Đồng bào Nam, Bắc nhất định sẽ sum họp một nhà. Nước ta sẽ có vinh dự lớn là một nước nhỏ mà đã anh dũng đánh thắng 2 đế quốc to - là Pháp và Mỹ; và đã góp phần xứng đáng vào phong trào giải phóng dân tộc.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết ngày 15-5-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.612)

Dù thực dân Pháp hung ác, xảo quyệt đến đâu cũng không thể ngăn cản được chúng ta tiến lên. Chúng ta nhất định sẽ thắng lợi, nước Việt Nam nhất định sẽ được độc lập, đó là dòng thác lịch sử không gì ngăn nổi.

(Bài nói tại Lễ bế mạc Lớp huấn luyện cán bộ Việt Nam ở Liễu Châu, khoảng đầu năm 1944, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.495)

Đã hơn một tháng nay, tôi xin đồng chí vui lòng tiếp để tôi có thể thảo luận với đồng chí về tình cảnh những thuộc địa của Pháp. Cho tới nay, tôi vẫn chưa được trả lời. Hôm nay, tôi xin mạn phép nhắc lại sự thỉnh cầu đó, và xin đồng chí nhận lời chào cộng sản anh em.

(*Thư gửi Chủ tịch Quốc tế cộng sản, ngày 15-3-1924, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.262*)

*Đau khổ chi bằng mất tự do,
Đến buồn đi ỉa cũng không cho;
Cửa tù khi mở, không đau bụng,
Đau bụng thì không mở cửa tù.*

(*Bị hạn chế, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.433*)

Đến ngày kháng chiến thành công, Chính phủ và nhân dân chúng ta sẽ cùng nhau kiến thiết lại, mới hơn, đẹp hơn. Có nước thì nhất định có nhà. Xin đồng bào chớ lo. Bây giờ chúng ta hãy lo làm sao để tiêu diệt quân giặc cướp nước đốt nhà đã. Tôi trịnh trọng hứa với đồng bào rằng: Bao giờ kháng chiến thắng lợi rồi, đồng bào có cơm ăn, thì tôi mới ăn; đồng bào có nhà ở, thì tôi mới ở, tôi quyết cùng chia sẻ sự khổ sướng với đồng bào.

(*Thư gửi đồng bào Việt Bắc, tháng 1-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.455-456*)

Điều mong muốn cuối cùng của tôi là: Toàn Đảng toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới.

(*Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.614*)

Đoàn kết là một truyền thống cực kỳ quý báu của Đảng và của dân ta. Các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình.

(*Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh công bố năm 1969, ngày 10-5-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.622*)

Đối riêng với các em lớn, tôi khuyên thêm một điều này: Chúng ta đã đánh đuổi bọn thực dân, chúng ta đã giành được độc lập. Nhưng giặc Pháp còn lăm le quay lại... Các em lớn chưa hẳn đến tuổi phải gánh công việc nặng nhọc ấy, nhưng các em cũng nên, ngoài giờ học ở trường, tham gia vào các hội cứu quốc để tập luyện thêm cho quen với đời sống chiến sĩ và để giúp đỡ một vài việc nhẹ nhàng trong cuộc phòng thủ đất nước.

(*Thư gửi các học sinh, khoảng tháng 9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.35*)

Đối với những kẻ cố ý hại dân, cam tâm phản quốc, phép nước sẽ không khoan hồng, quốc dân sẽ không tha thứ. Còn những người vì một cố gì mà đi lầm đường, như

đi lính hoặc làm công cho giặc chẳng hạn, tôi thiết tha kêu gọi những người này mau mau quay về với Tổ quốc. Chính phủ sẽ luôn luôn rộng lượng với những ai biết cải tà quy chính, trọng thưởng những ai biết đả tặc lập công.

(Thư chúc Tết đồng bào trong vùng tạm bị địch chiếm, báo Cứu quốc, ngày 2-2-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.28)

Đối với tôi, câu trả lời đã rõ ràng: trở về nước, đi vào quần chúng, thức tỉnh họ, tổ chức họ, đoàn kết họ, huấn luyện họ, đưa họ ra đấu tranh giành tự do độc lập.

(Thư gửi các bạn cùng hoạt động ở Pháp, sách Những mẩu chuyện với đời hoạt động của Hồ Chủ tịch, Nxb. Sự thật, H., 1976, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.209)

Đối với tôi, sinh mệnh của một người Pháp hay sinh mệnh của một người Việt Nam đều đáng quý như nhau. Tôi thành thực mong muốn thanh niên Pháp và thanh niên Việt Nam hiểu biết lẫn nhau và yêu mến nhau như anh em.

(Thư trả lời bà Sốtxi trong Hội Liên hiệp Phụ nữ Pháp, ngày 22-9-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.348)

Đối với dân Việt Nam, đó chỉ là một tờ giấy lộn. Thứ thống nhất và độc lập giả hiệu ấy chẳng lừa bịp được ai. Ngay nhân dân Pháp và dư luận thế giới cũng đã hiểu rõ và tố cáo điều đó. Lúc nào quân đội thực dân Pháp hoàn toàn rút khỏi đất nước Việt Nam, thì mới có thống nhất và độc lập.

(Trả lời điện phỏng vấn của Dân quốc nhật báo, tháng 3-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.49)

Đồng bào tôi và tôi thành thực muốn hòa bình. Chúng tôi không muốn chiến tranh. Tôi biết là nhân dân Pháp không muốn chiến tranh. Cuộc chiến tranh này chúng tôi muốn tránh bằng đủ mọi cách.

(Lời tuyên bố với phóng viên báo "Pari - Sài Gòn", báo Cứu quốc, ngày 13-12-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.526)

Đồng bào Việt Nam nghe tôi, tin tôi, vì suốt đời tôi đã tranh đấu chống chế độ thực dân, tranh quyền độc lập cho nước nhà.

(Lời kêu gọi sau khi ký Hiệp định sơ bộ, báo Cứu quốc, ngày 11-3-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.230)

Đồng bào yêu mến tôi, chúc thọ tôi, tôi biết lấy gì, nói gì để báo đáp lại lòng thân ái ấy? Tôi chỉ có một cách báo đáp là kiên quyết cùng đồng bào chịu cực chịu khổ, quyết cùng đồng bào kháng chiến cho đến thắng lợi hoàn toàn, quyết cùng đồng bào tranh lại thống nhất và độc lập thực sự cho Tổ quốc, quyết cùng đồng bào ra sức làm thế nào cho con cháu chúng ta bây giờ và muôn đời về sau được sung sướng và tự do.

(Lời cảm ơn đồng bào, báo Cứu quốc, ngày 1-6-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.547)

Đồng chí biết truyền thuyết của chúng tôi về cái "cắm nang". Khi gặp khó khăn, người ta gỡ cắm nang ra và tìm thấy cách giải quyết. Chủ nghĩa Lênin cũng gần như cái cắm nang thần kỳ đó. Lúc đầu, chính là do chủ nghĩa yêu nước mà tôi tin theo Lênin. Rồi, từng bước một, tôi đi đến kết luận là chỉ có chủ nghĩa xã hội và chủ

nghĩa cộng sản mới giải phóng được các dân tộc bị áp bức và giai cấp công nhân toàn thế giới.

(Trả lời phỏng vấn của Sáclo Phuocniô, phóng viên báo L' Humanité (Pháp), ngày 15-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.588)

Đồng chí thân mến,

Tôi quê quán ở Đông Dương và là đảng viên Đảng Cộng sản Pháp. Chính với tư cách đó mà tôi mạo muội cảm ơn đồng chí về sự chú ý của đồng chí đến vấn đề thuộc địa tại Đại hội Liông.

Mặt khác, tôi sẽ sung sướng vì được thảo luận với đồng chí về vấn đề thuộc địa nếu đồng chí vui lòng cho gặp.

(Thư gửi cho một đồng chí ở Quốc tế cộng sản, ngày 5-2-1924, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.261)

Đồng thời, chúng tôi rất hoan nghênh tư bản Pháp và tư bản các nước khác thật thà cộng tác với chúng tôi. Một là để xây dựng lại Việt Nam sau lúc bị chiến tranh tàn phá, hai là để điều hòa kinh tế thế giới và giữ gìn hòa bình.

(Trả lời một nhà báo nước ngoài, ngày 16-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.200)

Được nghiên cứu sách vở Lênin về vấn đề dân tộc, vấn đề thuộc địa, vấn đề nông dân... những người cách mạng Việt Nam thấy rõ đó là con đường duy nhất để giải phóng dân tộc mình khỏi ách nô lệ.

(Lênin, người thầy vĩ đại của cách mạng Việt Nam, báo Nhân Dân, ngày 22-4-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.381)

Gian khó không lùi, vẫn tiến lên,
Thù nhà nợ nước, nghĩa đương nhiên;
Quyết tâm gắng gỏi và kiên nghị,
Nhất định thành công sẽ có phen.

(Đọc lời giáo huấn của ông Tưởng, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.438)

Hai vị cho rằng việc duy trì chủ nghĩa thực dân ngại đối với mọi nước yêu chuộng hòa bình, vì nó đe dọa sự nghiệp tự do và hòa bình, và cản trở tiến bộ xã hội.

(Tuyên bố chung của Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa Hồ Chí Minh và Thủ tướng Liên bang Miến Điện U Nu, báo Nhân Dân, ngày 21-2-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.625-626)

Hồ Chí Minh có thể theo chủ nghĩa Các Mác hay có thể theo đạo Khổng, nhưng Chính phủ Việt Nam vẫn gồm có đại biểu của mọi đảng phái và có cả những người không đảng phái.

(Trả lời ông Vaxidép Rao, Thông tin viên Hãng Roito, tháng 5-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.163)

Hội An Nam Thanh niên Cách mạng do chúng tôi tổ chức từ năm 1925. Có thể nói rằng, nó là quả trứng, mà từ đó, nở ra con chim non cộng sản (Đảng Cộng sản). Con chim ra đời, cái vỏ bị phá hủy gần hết do chính sách sai

lầm của những người cộng sản. Phần còn lại của nó chịu ảnh hưởng và chịu sự lãnh đạo của chúng tôi trong công tác vận động quần chúng.

(*Báo cáo gửi Quốc tế Cộng sản*, ngày 18-2-1930,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.14)

1) Hôm đó các cụ già thượng thọ, các cháu bé sơ sinh, các bộ đội các mặt trận, những đồng bào đang đau yếu, thì không nên nhịn. Còn các cơ quan, các bộ đội, các trường học, các đoàn thể và toàn thể đồng bào cả nước đều nhịn ăn một bữa.

2) Đó là một việc nghĩa, mọi người tự động làm, tuyệt đối không cưỡng bức.

3) Các làng, huyện, tỉnh, khu phải thiết thực báo cáo kết quả lên Ban Thường trực toàn quốc. Nơi nào 100 phần trăm nhân dân tham gia thì Ban Thường trực sẽ dang báo khen. Kết quả cũng phải tính sổ tập trung về Ban Thường trực toàn quốc để phân phối cho khắp.

4) Hôm đó tuy các giới, các tổ chức đều hăng hái tham gia, đặc biệt là đoàn thể phụ nữ, thanh niên và nhi đồng cần phải ra sức tuyên truyền, giải thích và giúp việc.

Luôn luôn tin vào lòng nhường cơm, sẻ áo của đồng bào ta, tôi chắc rằng “Ngày thương binh” sẽ có kết quả mỹ mãn.

Tôi xin xung phong gửi một chiếc áo lụa của chị em phụ nữ đã biếu tôi, một tháng lương của tôi, một bữa ăn

của tôi, và của các nhân viên tại Phủ Chủ tịch, cộng lại là một nghìn một trăm hai mươi bảy đồng (1.127đ.00).

(*Thư gửi Ban Thường trực của Ban Tổ chức “Ngày thương binh toàn quốc”*, ngày 17-7-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.204-205)

Kháng chiến nhất định thắng lợi nhưng cũng nhất định phải trường kỳ và gian khổ.

(*Đề hiểu chiến lược*, báo *Nhân Dân*, ngày 15-4-1951,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.60)

Khi tôi độ mười ba tuổi, lần đầu tiên tôi được nghe ba chữ Pháp: Tự do, Bình đẳng, Bác ái. Đối với chúng tôi, người da trắng nào cũng là người Pháp. Người Pháp đã nói thế. Và từ thuở ấy, tôi rất muốn làm quen với nền văn minh Pháp, muốn tìm xem những gì ẩn đằng sau những chữ ấy.

(*Thăm một chiến sĩ quốc tế Cộng sản - Nguyễn Ái Quốc*, báo *Ogoniok* (Liên Xô), ngày 23-12-1923, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.1, tr.461)

Kiên trì và nhẫn nại,

Không chịu lùi một phân,

Vật chất tuy đau khổ,

Không nao núng tinh thần.

(*Bốn tháng rôi*, *Nhật ký trong tù*, năm 1942-1943,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.418)

Là một người suốt đời phục vụ cách mạng, tôi càng tự hào với sự lớn mạnh của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế bao nhiêu, thì tôi càng đau lòng bấy nhiêu vì sự bất hòa hiện nay giữa các đảng anh em!

Tôi mong rằng Đảng ta sẽ ra sức hoạt động, góp phần đắc lực vào việc khôi phục lại khối đoàn kết giữa các đảng anh em trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin và chủ nghĩa quốc tế vô sản, có lý, có tình.

*(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh công bố năm 1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.623)*

Lần ấy, Bác về nước bằng tàu thủy. Vì sao? Vì hồi đó tàu bay thường bị tai nạn luôn, sợ nó mượn cố đó để thả ta xuống biển nên Bác mượn cố tìm yếu không đi tàu bay nữa. Hay là tại trước đây mình đi làm tàu, nhưng chỉ làm phụ bếp, lần này là thượng khách nên lại thích đi tàu thủy về? Đến Cam Ranh có Đácgiăngliơ ra đón, khi cập bến có 21 phát súng chào. Đácgiăngliơ bảo là được điện của Chính phủ Pháp bảo là phải đón Chủ tịch và nó nói là hai bên đã có ký kết về quy ước rút quân. Ta nói là “tôi không ký gì hết”. Nó nói “sẽ đưa cho ta xem điện”. Ta nói là “tôi không cần xem gì cả”.

*(Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ ngoại giao lần thứ năm,
ngày 16-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.60)*

Lần này là lần thứ hai Quốc hội giao phó cho tôi phụ trách Chính phủ một lần nữa. Việt Nam chưa được độc lập, chưa được thống nhất thì bất kỳ Quốc hội ủy cho tôi hay cho ai cũng phải gắng mà làm. Tôi xin nhận.

Giờ tôi xin tuyên bố trước Quốc hội, trước quốc dân và trước thế giới rằng: Hồ Chí Minh không phải là kẻ tham quyền cố vị, mong được thăng quan phát tài.

*(Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.478)*

Lênin đã mất. Thế là tôi chưa được gặp Lênin và đó là một điều ân hận lớn trong đời tôi.

*(Trả lời phỏng vấn của Sácơ Phuốcnitô,
phóng viên báo L'Humanité (Pháp), ngày 15-7-1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.588)*

Lòng riêng riêng những bàn hoàn,

Lo sao khôi phục giang san Tiên Rồng.

*(Đi thuyền trên sông Đáy, ngày 18-8-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.176)*

Luận cương của Lênin làm cho tôi rất cảm động, phấn khởi, sáng tỏ, tin tưởng biết bao! Tôi vui mừng đến phát khóc lên. Ngồi một mình trong buồng mà tôi nói to lên như đang nói trước quần chúng đông đảo: “Hỡi đồng bào bị đọa đày đau khổ! Đây là cái cần thiết cho chúng ta, đây là con đường giải phóng chúng ta!”.

*(Con đường dẫn tôi đến chủ nghĩa Lênin, báo Nhân Dân,
ngày 22-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.562)*

Là một người suốt đời phục vụ cách mạng, tôi càng tự hào với sự lớn mạnh của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế bao nhiêu, thì tôi càng đau lòng bấy nhiêu vì sự bất hòa hiện nay giữa các đảng anh em!

Tôi mong rằng Đảng ta sẽ ra sức hoạt động, góp phần đắc lực vào việc khôi phục lại khối đoàn kết giữa các đảng anh em trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin và chủ nghĩa quốc tế vô sản, có lý, có tình.

*(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh công bố năm 1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.623)*

Lần ấy, Bác về nước bằng tàu thủy. Vì sao? Vì hồi đó tàu bay thường bị tai nạn luôn, sợ nó mượn có đó để thả ta xuống biển nên Bác mượn có tim yếu không đi tàu bay nữa. Hay là tại trước đây mình đi làm tàu, nhưng chỉ làm phụ bếp, lần này là thượng khách nên lại thích đi tàu thủy về? Đến Cam Ranh có Đácgiăngliơ ra đón, khi cập bến có 21 phát súng chào. Đácgiăngliơ bảo là được điện của Chính phủ Pháp bảo là phải đón Chủ tịch và nó nói là hai bên đã có ký kết về quy ước rút quân. Ta nói là “tôi không ký gì hết”. Nó nói “sẽ đưa cho ta xem điện”. Ta nói là “tôi không cần xem gì cả”.

*(Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ ngoại giao lần thứ năm,
ngày 16-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.60)*

Lần này là lần thứ hai Quốc hội giao phó cho tôi phụ trách Chính phủ một lần nữa. Việt Nam chưa được độc lập, chưa được thống nhất thì bất kỳ Quốc hội ủy cho tôi hay cho ai cũng phải gắng mà làm. Tôi xin nhận.

Giờ tôi xin tuyên bố trước Quốc hội, trước quốc dân và trước thế giới rằng: Hồ Chí Minh không phải là kẻ tham quyền cố vị, mong được thăng quan phát tài.

*(Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.478)*

Lênin đã mất. Thế là tôi chưa được gặp Lênin và đó là một điều ân hận lớn trong đời tôi.

*(Trả lời phỏng vấn của Sáclo Phuócniô,
phóng viên báo L'Humanité (Pháp), ngày 15-7-1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.588)*

Lòng riêng riêng những bàn hoàn,

Lo sao khôi phục giang san Tiên Rồng.

*(Đi thuyền trên sông Đáy, ngày 18-8-1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.176)*

Luận cương của Lênin làm cho tôi rất cảm động, phấn khởi, sáng tỏ, tin tưởng biết bao! Tôi vui mừng đến phát khóc lên. Ngồi một mình trong buồng mà tôi nói to lên như đang nói trước quần chúng đông đảo: “Hỡi đồng bào bị đọa đày đau khổ! Đây là cái cần thiết cho chúng ta, đây là con đường giải phóng chúng ta!”.

*(Con đường dẫn tôi đến chủ nghĩa Lênin, báo Nhân Dân,
ngày 22-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.562)*

Mình không những cứu bố mẹ mình mà còn cứu bố mẹ người khác, bố mẹ của cả nước nữa.

Phải hiểu chữ hiếu của cách mạng rộng rãi như vậy.

(Bài nói tại lớp chính Đảng Trung ương khóa 2, tháng 3-1953,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.99)

Mỗi con người đều có thiện và ác ở trong lòng. Ta phải biết làm cho phần tốt ở trong mỗi con người nảy nở như hoa mùa Xuân và phần xấu bị mất dần đi, đó là thái độ của người cách mạng. Đối với những người có thói hư tật xấu, trừ hạng người phản lại Tổ quốc và nhân dân, ta cũng phải giúp họ tiến bộ bằng cách làm cho cái phần thiện trong con người nảy nở để đẩy lùi phần ác, chứ không phải đập cho tơi bời.

(Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách “Người tốt, việc tốt”,
nói ngày 7-6-1968, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.672)

Mỗi người đều có tính cách riêng, sở trường riêng, đời sống riêng của bản thân và của gia đình mình. Nếu những lợi ích cá nhân đó không trái với lợi ích của tập thể thì không phải là xấu.

(Đạo đức cách mạng, tạp chí Học tập, số 12-1958,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.610)

Mỗi người, mỗi gia đình đều có một nỗi đau khổ riêng và gộp cả những nỗi đau khổ riêng của mỗi người, mỗi gia đình lại thì thành nỗi đau khổ của tôi.

(Tôi hiến cả đời tôi cho dân tộc tôi, nói ngày 14-7-1969,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.674)

Món quà quý nhất đối với tôi là những báo cáo thành tích Thi đua ái quốc như:

- Bộ đội, dân quân thi đua giết giặc.
- Đồng bào thi đua tăng gia sản xuất và học tập.
- Các nhân viên chính quyền và đoàn thể thi đua sửa đổi lối làm việc.
- Đồng bào điền chủ thi đua giảm địa tô và quyền ruộng.
- Chị em phụ nữ thi đua tình nguyện góp quỹ tham gia kháng chiến.
- Cả các cháu nhi đồng cũng hăng hái thi đua.
- Đồng bào trong vùng địch thì thi đua kháng chiến một cách âm thầm nhưng oanh liệt.
- Đồng bào hải ngoại cũng thi đua kháng chiến bằng nhiều hình thức.

(Trả lời phỏng vấn của phóng viên báo Cứu quốc,
ngày 11-6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.105)

Một chế độ này biến đổi thành một chế độ khác là cả một cuộc đấu tranh gay go, kịch liệt và lâu dài giữa cái xấu và cái tốt, giữa cái cũ và cái mới, giữa cái thoái bộ và cái tiến bộ, giữa cái đang suy tàn và cái đang phát triển. Kết quả là cái mới, cái đang tiến bộ nhất định thắng.

(Nói chuyện với anh chị em học viên, cán bộ, công nhân viên
Trường Đại học Nhân dân Việt Nam (khóa III),
ngày 18-1-1958, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.238)

Một dân tộc đã tự cường, tự lập, dân chủ cộng hòa thì không làm những việc nhỏ nhen, báo thù báo oán.

(*Thư chúc Tết đồng bào và chiến sĩ Nam Bộ*, ngày 24-1-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.39)

Một dân tộc không tự lực cánh sinh mà cứ ngồi chờ dân tộc khác giúp đỡ thì không xứng đáng được độc lập.

(*Bài nói tại Hội nghị chiến tranh du kích*, tháng 7-1952, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.7, tr.445)

Một dân tộc, một đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi, nếu lòng dạ không trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân.

(*Ý kiến về việc làm và xuất bản loại sách "Người tốt, việc tốt"*, nói ngày 7-6-1968, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.15, tr.672)

Một khi đã độc lập, Việt Nam sẽ đứng với tất cả các nước bầu bạn.

(*Trả lời điện phỏng vấn của ông Walter Briggs*, tháng 3-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.44)

Một năm khởi đầu từ mùa xuân. Một đời khởi đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội.

(*Gửi thanh niên và nhi đồng toàn quốc nhân dịp Tết sắp đến*, tháng 1-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.194)

Một năm mới về họp một lần, có cái gì thì nên nói cho hết. Cái gì chưa hiểu thì hỏi, có cái gì thì nói chung và

có cái thì nói riêng. Có cái gì cần nói cho hết, chỗ nên để trong bụng để có gì thì chúng ta cùng nhau sửa sai.

(*Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ ngoại giao lần thứ năm*, ngày 16-3-1966, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.15, tr.62)

Một ngày mà Tổ quốc chưa thống nhất, đồng bào còn chịu khổ, là một ngày tôi ăn không ngon, ngủ không yên.

(*Lời tuyên bố với quốc dân sau khi đi Pháp về*, báo *Cứu quốc*, ngày 23-10-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.470)

Mùa xuân là Tết trồng cây,

Làm cho đất nước càng ngày càng xuân.

(*Năm mới hãy nhiệt liệt tổ chức Tết trồng cây*, báo *Nhân Dân*, ngày 1-1-1965, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.14, tr.445)

Muốn ăn quả thì phải chịu khó trồng cây.

Muốn uống nước thì phải ra sức đào giếng.

(1-5, báo *Nhân Dân*, ngày 1-5-1955, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.9, tr.446)

Muốn biết đúng sự phải trái ở người ta, thì trước phải biết đúng sự phải trái của mình.

(*Sửa đổi lối làm việc*, tháng 10-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.317)

Muốn cải tạo mình, cũng phải trường kỳ và gian khổ, chứ không phải là dễ đâu.

(*Bài nói tại lớp chính Đảng Trung ương khóa 2*, tháng 3-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.1, tr.98)

Muốn cải tạo xã hội thì lòng mình phải cải tạo. Nếu lòng mình không cải tạo thì đừng nói đến cải tạo xã hội.

(Bài nói chuyện ở lớp chính Đảng Trung ương khóa 3, ngày 10-4-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.113)

Muốn giữ gìn sự trong sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin thì trước hết tự mình phải trong sáng.

(Bài nói tại Hội nghị bồi dưỡng chính huấn do Trung ương triệu tập, ngày 22-1-1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.468)

Nam Kỳ cùng một tổ tiên với chúng tôi, tại sao Nam Kỳ lại không muốn ở trong đất nước Việt Nam? Người Baxcơ (Basques), người Brôtôn (Breton) không nói tiếng Pháp mà vẫn là người Pháp. Người Nam Kỳ nói tiếng Việt Nam, tại sao lại còn nghĩ đến sự cản trở việc thống nhất nước Việt Nam?

(Trả lời các nhà báo, ngày 12-7-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.315)

Năm 1941, phát-xít Nhật xâm chiếm Việt Nam, bên cạnh đó là sự đả ỷ của quân đội Đồng minh. Sau khi Nhật đầu hàng Đồng minh, Chính phủ lâm thời của chúng tôi được thành lập, phục hồi nước Việt Nam mới, ổn định trật tự xã hội, loại trừ tận gốc nguy cơ phát-xít ở Việt Nam. Được sự ủng hộ của toàn dân, chúng tôi nhất định sẽ thực hiện thành công một chương trình dân chủ và xây dựng trật tự, kỷ cương xã hội.

(Thư gửi Tổng thống Tơruman, ngày 18-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.183)

Năm canh thao thức không năm,
Thơ tù ta viết hơn trăm bài rồi;
Xong bài, gác bút nghỉ ngơi,
Nhòm qua cửa ngục, ngóng trời tự do.

(Đêm không ngủ, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.435)

Năm tròn cố quốc tâm hơi vắng,
Tin tức bên nhà bữa bữa trông.

(Tức cảnh, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.452)

Nạn đói còn nguy hại hơn giặc Pháp nữa. Nhiệm vụ cứu đói của chúng ta rất nặng nề, công việc cứu đói cũng gấp rút như công việc kháng chiến.

(Bài nói chuyện tại buổi lễ tốt nghiệp khóa 5 Trường Huấn luyện cán bộ Việt Nam, báo Cứu quốc, ngày 15-11-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.116)

Nay cháu đã tìm được nơi để học tiếng. Mấy 4 tháng rưỡi nay thì chỉ làm với Tây, nói tiếng Tây luôn luôn. Tuy ở Anh song chẳng khác gì ở Pháp và ngày tháng lũng những chỉ lo làm khỏi đói, chớ chẳng học được bao nhiêu. Và cháu ước ao rằng 4, 5 tháng nữa lúc gặp Bác thì sẽ nói và hiểu được tiếng Anh nhiều nhiều.

(Thư gửi cụ Phan Chu Trinh, viết khoảng giữa năm 1913, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.3)

Nay tôi chỉ có một tin tưởng vào *Dân tộc độc lập*. Nếu cần có đảng phái thì sẽ là *Đảng dân tộc Việt Nam*. Đảng đó sẽ chỉ có một mục đích làm cho dân tộc ta hoàn toàn độc lập. Đảng viên của đảng đó sẽ là tất cả quốc dân Việt Nam, trừ những kẻ phản quốc và những kẻ tham ô ra ngoài.

(*Trả lời các nhà báo nước ngoài*, báo *Cầu quốc*, ngày 21-1-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.187-188)

Nay vì tình hình quốc tế, vì muốn tỏ lòng tin vào nước Pháp mới, và sự thành thực của những người đại diện cho Chính phủ Pháp, vì tin vào sự hoàn toàn độc lập tương lai của nước nhà, tôi cùng Chính phủ đã ký bản Hiệp định Sơ bộ với Chính phủ Pháp.

(*Lời kêu gọi sau khi ký Hiệp định sơ bộ*, ngày 11-3-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.230)

Nếu cán bộ địa phương có điều gì sai lầm, nếu đồng bào có việc gì oan ức, thì đồng bào phái đại biểu đến trình bày với tôi và Chính phủ. Tôi đảm bảo rằng tôi và Chính phủ sẽ trừng trị những cán bộ có lỗi, và sẽ làm cho đồng bào khỏi oan ức.

(*Điện gửi đồng bào Sơn Hà*, 14-11-1950, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.466)

Nếu lối hành hình theo kiểu Linsơ của những bọn người Mỹ hèn hạ đối với những người da đen là một hành

động vô nhân đạo, thì tôi không còn biết gọi việc những người Âu nhân danh đi khai hoá mà giết hàng loạt những người dân châu Phi là cái gì nữa.

(*Công cuộc khai hóa giết người*, tập san *Inprekorr*, tiếng Pháp, năm 1924, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.1, tr.346)

Ngài biết rằng tôi không có gia đình, cũng không có con cái. Nước Việt Nam là gia đình của tôi. Tất cả thanh niên Việt Nam là con cháu của tôi. Mất một thanh niên thì hình như tôi đứt một đoạn ruột.

(*Gửi bác sĩ Vũ Đình Tung*, tháng 1-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.49)

Ngài đã hỏi, tôi xin dẹp sự khiêm tốn lại một bên mà đáp một cách thực thà: Tôi không nhà cửa, không vợ, không con, nước Việt Nam là đại gia đình của tôi. Phụ lão Việt Nam là thân thích của tôi. Phụ nữ Việt Nam là chị em của tôi. Tôi chỉ có một điều ham muốn là làm cho Tổ quốc tôi được độc lập, thống nhất, dân chủ.

Bao giờ đạt được mục đích đó tôi sẽ trở về làm một người công dân du sơn ngoạn thủy, đọc sách làm vườn.

(*Trả lời một nhà báo nước ngoài*, ngày 16-7-1947, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.201)

Ngài muốn nước Pháp độc lập và thống nhất. Chúng tôi cũng muốn nước Việt Nam độc lập và thống nhất. Ngài và chúng tôi cùng một chí hướng.

Lừng danh với những chiến công, ngài lại đi đánh một dân tộc chỉ muốn độc lập, thống nhất quốc gia, và một nước chỉ muốn hợp tác như anh em với nước ngài sao?

Phải chăng đó là một công việc bạc bẽo đau đớn?

(*Thư gửi Tướng Locléc, ngày 1-1-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.5*)

*Nghìn dặm băng khuâng hồn nước cũ,
Muôn tơ vương vấn mộng sầu nay;
Ở tù năm trọn thân vô tội,
Hòa lệ thành thơ tả nỗi này.*

(*Đêm thu, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.448*)

*“Ngoại cảm” trời Hoa cơn nóng lạnh,
“Nội thương” đất Việt cảnh lầm than;
Ở tù mắc bệnh càng cay đắng,
Đáng khóc mà ta cứ hát tràn!*

(*Ốm nặng, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.419*)

Nhân dân Việt Nam rất quý trọng tình hữu nghị với nhân dân Mỹ vĩ đại đang tiếp tục những truyền thống của Hoa Thịnh Đốn và Lincôn đấu tranh cho độc lập dân tộc và dân chủ.

(*Lời chúc đầu năm gửi nhân dân Mỹ, báo Nhân Dân, ngày 1-1-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.3*)

Nhân dân Việt Nam tin chắc rằng mọi sự phân tranh trên thế giới đều có thể giải quyết bằng cách hòa bình; tin chắc rằng các nước dù chế độ xã hội khác nhau và hình thái ý thức khác nhau cũng đều có thể chung sống hòa bình được.

(*Lời phát biểu khi đến sân bay Bắc Kinh, ngày 25-6-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.12*)

Nhờ sức đoàn kết của toàn dân mà chúng ta tranh được quyền độc lập. Nhưng Chính phủ vừa ra đời thì liền gặp những hoàn cảnh khó khăn.

Ngoài thế giới, tuy chiến tranh đã hết rồi, nhưng hòa bình chưa đến. Trong nước thì miền Nam bị nạn xâm lăng, miền Bắc bị nạn đói kém. Bộ máy thống trị cũ đã hủy bỏ, nhưng nền nếp dân chủ mới chưa hoàn toàn. Tiền của dân ta đã bị bọn thực dân vơ vét sạch trơn, phần đông đồng bào ta đã lâm vào cảnh nghèo khó.

Trước hoàn cảnh khó khăn đó, đồng bào đã cố gắng, người giúp sức, kẻ giúp tiền. Còn tôi thì lo lắng đêm ngày để làm tròn nhiệm vụ của mình, sao cho khỏi phụ lòng đồng bào toàn quốc. Chỉ vì tôi tài hèn đức mỏng, cho nên chưa làm đầy đủ những sự mong muốn của đồng bào.

Xây dựng nền độc lập của nước nhà; lãnh đạo cuộc kháng chiến miền Nam; ra sức kêu gọi tăng gia sản xuất và tìm mọi cách cứu nạn đói ở miền Bắc; tổ chức cuộc Tổng tuyển cử đầu tiên ở nước ta, chuẩn bị thành lập Quốc hội.

Ngoài những việc đó, Chính phủ do tôi đứng đầu, chưa làm việc gì đáng kể cho nhân dân.

(Tự phê bình, báo *Cứu quốc*, ngày 28-1-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.191)

Những kinh nghiệm của chúng tôi chứng tỏ rằng muốn đưa cuộc cách mạng dân chủ đến thắng lợi và mở ra những giai đoạn nối tiếp nhau cho sự phát triển của một nhà nước dân tộc dân chủ, giai cấp công nhân và đảng của nó phải lãnh đạo cuộc cách mạng. Cuộc cách mạng giải phóng các dân tộc bị áp bức và cuộc cách mạng của giai cấp vô sản các nước đi áp bức phải ủng hộ lẫn nhau.

(*Trả lời phỏng vấn của Sácơ Phuốcnio, phóng viên báo L' Humanité (Pháp)*, ngày 15-7-1969, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.15, tr.589)

Nói hy sinh phần đấu thì dễ, nhưng làm thì khó. Trước Phật đài tôn nghiêm, trước quốc dân đồng bào có mặt tại đây, tôi xin thề hy sinh đem thân phần đấu để giữ vững nền độc lập cho Tổ quốc. Hy sinh, nếu cần đến hy sinh cả tính mạng, tôi cũng không từ.

(*Lời phát biểu tại lễ mừng Liên hiệp quốc gia*, ngày 5-1-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.169)

Nói tóm lại, bọn xâm lược Mỹ chẳng những phạm tội ác đối với Việt Nam mà còn làm chết người, hại của và bôi nhọ danh dự của nước Mỹ.

(*Điện gửi các bạn người Mỹ nhân dịp năm mới 1968*, báo *Nhân Dân*, ngày 31-12-1967, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.15, tr.414)

Núi áp ôm mây, mây áp núi,
Lòng sông gương sáng, bụi không mờ;
Bồi hồi dạo bước Tây Phong lĩnh,
Trông lại trời Nam, nhớ bạn xưa.

(*Mới ra tù, tập leo núi*, gửi Tiểu ban biên tập đầu năm 1960, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.3, tr.466)

Nước Pháp cách Việt Nam muôn dặm, Việt Nam thống nhất độc lập có động chạm gì đến người Pháp mà người Pháp lại muốn cản trở Việt Nam. Người Việt Nam sẵn sàng hoan nghênh và cộng tác với những người sĩ nông công thương Pháp qua đây làm ăn. Những lợi ích hợp lý về tiền tệ và văn hóa của người Pháp ở đây sẽ được Việt Nam bảo vệ. Những người Pháp không muốn ai phạm đến chủ quyền mình thì phải tôn trọng chủ quyền Việt Nam.

(*Gửi đồng bào Việt Nam, người Pháp và người thế giới*, báo *Cứu quốc*, ngày 23-11-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.510-511)

Nước Việt Nam cần kiến thiết, nước Việt Nam không muốn là nơi chôn vùi hàng bao nhiêu sinh mạng. Nhưng cuộc chiến tranh ấy, nếu người ta buộc chúng tôi phải làm thì chúng tôi sẽ làm. Chúng tôi không lạ gì những điều đang đợi chúng tôi. Nước Pháp có những phương tiện ghê gớm, và cuộc chiến đấu sẽ khốc hại, nhưng dân tộc Việt Nam đã sẵn sàng chịu đựng tất cả, chứ không chịu mất tự do.

(*Lời tuyên bố với phóng viên báo "Pari - Sài Gòn"*, báo *Cứu quốc*, ngày 13-12-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.526)

Ở Việt Nam chúng tôi, có câu tục ngữ “điếc không sợ súng”. Đúng là trường hợp của tôi. Sáng dậy, tôi bắt đầu viết. Mỗi ngày tôi phải viết từ năm giờ đến sáu giờ rưỡi sáng, là vì bảy giờ tôi đã phải đi đến xưởng. Thường thường, ngón tay tôi tê cứng lại. Sau một tuần vất vả, tôi viết xong tác phẩm của mình. Tôi mang đến tòa soạn báo *Nhân đạo* và nói với các đồng chí trong Ban Văn học: “Tôi rất sung sướng nếu bài viết của tôi được đăng, tùy các đồng chí đăng hay không đăng, nhưng dù thế nào cũng xin các đồng chí sửa lỗi tiếng Pháp cho tôi...”.

(Nhân dịp kỷ niệm 50 năm ngày mất của đại văn hào Nga L.N. Tônxtôi, báo Nhân Dân, ngày 21-11-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.12, tr.713)

Pháp công nhận Việt Nam thống nhất thực sự và độc lập thực sự thì chiến tranh sẽ lập tức chấm dứt.

(Trả lời phỏng vấn của nhà báo Standley Harrison, phóng viên báo Telepress, tháng 3-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.6, tr.45)

Quốc dân chúng tôi đã giành được quyền độc lập và giữ vững nền độc lập, thiết tha yêu cầu các ngài công nhận nền độc lập ấy và nhận chúng tôi vào Hội đồng Liên hợp quốc.

(Điện văn gửi các ông Ăngđrê Grômucô - Đại diện Liên Xô, Giem Biécơ - Bộ trưởng Ngoại giao Mỹ, Bác sĩ Cổ Duy Quân - Đại diện Trung Quốc tại Hội đồng Liên hợp quốc, ngày 17-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.180)

*Quảng Tây giải khắp mười ba huyện,
Mười tám nhà lao đã ở qua;
Phạm tội gì đây? Ta thử hỏi,
Tội trung với nước, với dân à?*

(Đến Cục chính trị Chiến khu IV, Nhật ký trong tù, 1942 - 1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.3, tr.424)

Riêng về cá nhân tôi, từ lúc đầu nhờ được học tập truyền thống cách mạng oanh liệt và được rèn luyện trong thực tế đấu tranh anh dũng của công nhân và của Đảng Cộng sản Pháp, mà tôi đã tìm thấy chân lý chủ nghĩa Mác - Lênin, đã từ một người yêu nước tiến bộ thành một chiến sĩ xã hội chủ nghĩa.

(Kỷ niệm 40 năm thành lập Đảng Cộng sản Pháp, báo Nhân Dân, ngày 29-12-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.12, tr.740)

Sau khi tôi qua đời, chớ nên tổ chức đám đình, lãng phí ngày giờ và tiền bạc của nhân dân.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.15, tr.613)

*Sáng suốt, nhờ ơn Hầu Chủ nhiệm,
Tự do trở lại với mình rồi;
Ngục trung nhật ký từ đây dứt,
Tái tạo ơn sâu, cảm tạ người.*

(Kết luận, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.3, tr.454)

Sau mùa đông lạnh lùng, là mùa xuân ấm áp. Sau đêm tối mù mịt, đến rạng đông sáng tươi. Sau những thế kỷ nô lệ, là thời đại độc lập tự do, xã hội chủ nghĩa.

(Cách mạng Tháng Mười Nga mở đường giải phóng cho các dân tộc trên thế giới, viết khoảng đầu tháng 11-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.487)

... sở dĩ chiến tranh kéo dài suốt chín năm, chính là vì các Chính phủ kế tiếp nhau ở Pháp, từ Blum đến Bidôn, không hề muốn chấp nhận những đề nghị hòa bình của chúng tôi.

(Trả lời phóng viên thường trú của báo Nhân đạo tại Hà Nội, ngày 2-9-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.190)

Suốt đời tôi hết lòng hết sức phục vụ Tổ quốc, phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân. Nay dù phải từ biệt thế giới này, tôi không có điều gì phải hối hận, chỉ tiếc là tiếc rằng không được phục vụ lâu hơn nữa, nhiều hơn nữa.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.615)

Sự thật là cuộc cách mạng ở các nước thuộc địa và nửa thuộc địa lúc đầu và trước hết là một cuộc cách mạng nông dân. Cuộc cách mạng ấy không tách rời cuộc cách mạng chống phong kiến. Sự liên minh giữa quần chúng đông đảo nông dân và giai cấp công nhân làm cái nền tảng trên đó có thể thành lập một mặt trận dân tộc

rộng rãi và vững chắc. Cho nên cải cách ruộng đất là một nhiệm vụ cơ bản của cuộc cách mạng dân tộc dân chủ.

(Trả lời phỏng vấn của Sácơ Phuốcniô, phóng viên báo L' Humanité (Pháp), ngày 15-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.588-589)

Sự thực là từ mùa thu năm 1940, nước ta đã thành thuộc địa của Nhật, chứ không phải thuộc địa của Pháp nữa. Khi Nhật hàng Đồng minh thì nhân dân cả nước ta đã nổi dậy giành chính quyền, lập nên nước Việt Nam Cộng hòa Dân chủ.

Sự thực là dân ta đã lấy lại nước Việt Nam tự tay Nhật, chứ không phải tự tay Pháp.

(Tuyên ngôn Độc lập của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, báo Cứu quốc, ngày 5-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.2-3)

Sự vật vẫn xoay đà định sẵn,
Hết mưa là nắng hừng lên thôi;
Đất trời một thoáng thu màn ướm,
Sông núi muôn trùng trải gấm phơi;
Trời ấm, hoa cười chào gió nhẹ,
Cây cao, chim hót rộn cành tươi;
Người cùng vạn vật đều phơi phơi,
Hết khổ là vui vốn lẽ đời.

(Trời hừng, Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.450)

Ta chỉ giữ gìn non sông, đất nước của ta. Chỉ chiến đấu cho quyền thống nhất và độc lập của Tổ quốc.

Còn thực dân phản động Pháp thì mong ăn cướp nước ta, mong bắt dân ta làm nô lệ. Vậy ta là chính nghĩa, địch là tà. Chính nhất định thắng tà.

(Lời kêu gọi nhân kỷ niệm sáu tháng kháng chiến, ngày 19-6-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.178)

Ta có thể quyết đoán rằng, Nga nhất định thắng. Đức nhất định bại. Anh - Mỹ sẽ được, Nhật Bản sẽ thua. Đó là một dịp rất tốt cho dân ta khởi nghĩa đánh đuổi Pháp, Nhật, làm cho Tổ quốc ta được độc lập, tự do.

(Năm mới, công việc mới, báo Việt Nam độc lập, ngày 1-1-1942, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.250, 251)

Ta cũng phải đánh cho Pháp quy. Lúc ấy có đàm phán mới đàm phán, chứ không phải đưa đàm phán ra là nó đàm phán ngay đâu. Đừng có ảo tưởng. Mục đích của nó là xâm lược. Nó mất 99% còn hy vọng 1% nó vẫn đánh. Phải đánh nó quy nó mới chịu.

(Bài nói chuyện ở lớp chính huấn cán bộ tri thức, ngày 7-8-1953, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.8, tr.198)

Tất cả mọi người đều có quyền nghiên cứu một chủ nghĩa. Riêng tôi, tôi đã nghiên cứu chủ nghĩa Các Mác.

(Trả lời các nhà báo, ngày 12-7-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.315)

Tết này mới thật Tết dân ta,
Mấy chữ chào mừng báo Quốc gia.
Độc lập đầy vui ba cốc rượu,
Tự do vàng đỏ một rừng hoa.
Muôn nhà chào đón xuân dân chủ,
Cả nước vui chung phúc cộng hòa.
Ta chúc nhau rồi ta nhớ chúc,
Những người chiến sĩ ở phương xa.

(Mừng báo Quốc gia, Tết độc lập Bình Tuất 1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.198)

Thân thể ở trong lao,
Tinh thần ở ngoài lao;
Muốn nên sự nghiệp lớn,
Tinh thần càng phải cao.

(Không đê - Nhật ký trong tù, năm 1942-1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.305)

Thắng lợi của cách mạng Việt Nam là một thắng lợi của chủ nghĩa Mác - Lênin ở một nước trước đây là thuộc địa. Những kinh nghiệm thành công của cách mạng Việt Nam cũng góp phần ít nhiều vào kho tàng lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin.

(Lênin, người thầy vĩ đại của cách mạng Việt Nam, báo Nhân Dân, ngày 22-4-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.381)

Thắng lợi của cuộc Cách mạng xã hội chủ nghĩa Tháng Mười có một ý nghĩa hết sức quan trọng đối với số phận lịch sử của các dân tộc phương Đông. Nó đã thức tỉnh các dân tộc bị áp bức ở châu Á, chỉ cho nhân dân các nước thuộc địa và phụ thuộc con đường giải phóng, nêu gương tự do dân tộc thật sự.

(Bài phát biểu tại khóa họp Xôviết tối cao Liên Xô nhân dịp kỷ niệm 40 năm Cách mạng Tháng Mười, ngày 6-11-1957, báo Nhân Dân, ngày 10-11-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.11, tr.179)

Thắng lợi của Việt Nam sẽ là độc lập và thống nhất thực sự.

Chúng tôi bao giờ cũng trông ở sức mình.

Chúng tôi không sợ ai cả. Không nước nào có thể thống trị được chúng tôi.

(Trả lời phỏng vấn của phóng viên báo "Franc Tireur", tháng 6-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.133)

Theo ý Quốc hội, Chính phủ mới phải tỏ rõ cái tinh thần đại đoàn kết, không phân đảng phái. Sau khi được Quốc hội ủy nhiệm cho tổ chức Chính phủ, tôi đã thăm dò ý kiến của nhiều bậc lão thành, đại biểu các đoàn thể cùng các nhân sĩ các giới.

Kết quả là, có những vị có tài năng nhận lời tham gia Chính phủ như: Cụ Huỳnh, vì tuổi già sức yếu mà cố

từ, nhưng vì tôi lấy đại nghĩa mà lưu Cụ, Cụ cũng gắng ở lại. Lại có nhiều vị đứng ngoài sẵn sàng ra sức giúp đỡ như: Cụ Bùi Bằng Đoàn, linh mục Phạm Bá Trực... Dầu ở trong hay ngoài Chính phủ ai nấy đều hứa sẽ cố gắng làm việc, một lòng vì nước, vì dân.

(Lời tuyên bố sau khi thành lập Chính phủ mới, ngày 3-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.481)

Theo ý tôi, việc cần phải làm trước tiên là *chỉnh đốn lại Đảng*, làm cho mỗi đảng viên, mỗi đoàn viên, mỗi chi bộ đều ra sức làm tròn nhiệm vụ đảng giao phó cho mình, toàn tâm toàn ý phục vụ nhân dân. Làm được như vậy, thì dù công việc to lớn mấy, khó khăn mấy chúng ta cũng nhất định thắng lợi.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, viết năm 1965, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.616)

Thử hỏi, đánh lại một nước đã đón tiếp mình như anh em thì vinh quang ở chỗ nào? Một nhà chỉ huy đi đánh một dân tộc chỉ muốn sống trong hòa bình thì vinh quang ở đâu? Và đâu là vinh quang của nước Pháp khi đi đánh nước Việt Nam, một quốc gia chỉ có nguyện vọng được thống nhất và độc lập trong khối Liên hiệp Pháp?

(Thư gửi tướng R. Xalăng, bản tiếng Pháp in trong sách của Salan: *Fin d'un empire*, Edition Presse de la Cité, Paris, 1971, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.170)

Thưa tác giả thân mến, tôi phải nói với ông rằng, tôi phải nói với nhân dân Pháp và nhân dân Việt Nam rằng Hồ Chí Minh không bao giờ chịu cúi mình trước bạo lực vì Hồ Chí Minh là một phần không thể chia cắt của nhân dân ông ta, ông ta mong muốn những gì mà nhân dân mong muốn, ông ta hành động điều mà cả nhân dân ông hành động.

*(Điện gửi ông M.Hétortch, năm 1946
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.357)*

Thực tiễn ở Việt Nam đã chứng tỏ rằng nhờ có sự lãnh đạo của đảng Mác - Lênin mà cách mạng đã thu được thắng lợi vẻ vang trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, tiến lên xây dựng chủ nghĩa xã hội.

*(Cách mạng Tháng Mười Nga mở đường giải phóng
cho các dân tộc trên thế giới, viết khoảng đầu
tháng 11-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.488)*

Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành. Riêng phần tôi thì làm một cái nhà nho nhỏ, nơi có non xanh, nước biếc để câu cá, trồng hoa, sớm chiều làm bạn với các cụ già hái củi, em trẻ chăn trâu không dính líu gì với vòng danh lợi.

*(Trả lời các nhà báo nước ngoài, báo Cứu quốc,
ngày 21-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.187)*

Tôi chỉ muốn dặn đồng bào Nam Bộ một lời: “Đối với những người Pháp bị bắt trong lúc chiến tranh, ta phải canh phòng cẩn thận, nhưng phải đối đãi với họ cho khoan hồng. Phải làm cho thế giới, trước hết là làm cho dân Pháp biết rằng: Chúng ta là quang minh chính đại. Chúng ta chỉ đòi quyền độc lập tự do, chứ chúng ta không vì tư thù tư oán, làm cho thế giới biết rằng chúng ta là một dân tộc văn minh, văn minh hơn bọn đi giết người cướp nước”.

*(Gửi đồng bào Nam Bộ, ngày 25-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.29-30)*

Tôi có thể tuyên bố trước Quốc hội rằng, Chính phủ này tỏ rõ cái tinh thần quốc dân liên hiệp, là một Chính phủ chú trọng thực tế và sẽ nỗ lực làm việc, để tranh thủ quyền độc lập và thống nhất lãnh thổ cùng xây dựng một nước Việt Nam mới.

Chính phủ này là Chính phủ toàn quốc, có đủ nhân tài Trung, Nam, Bắc tham gia. Đặc biệt là đồng bào Nam Bộ không những ở tiền tuyến xung phong giữ gìn đất nước, mà lại còn hăng hái dự vào việc kiến thiết quốc gia.

*(Lời tuyên bố sau khi thành lập Chính phủ mới,
ngày 3-11-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.481)*

Tôi còn nhớ một người anh em họ tôi muốn được vào một trong những “thiên đàng trường học” kia, đã phải chạy chọt đủ kiểu, gửi hết đơn này đến đơn khác cho quan Khâm sứ, cho quan Công sứ, cho quan đốc trường

quốc học và quan đốc trường tiểu học. Tất nhiên, chẳng ai thèm trả lời anh. Một hôm, anh đánh bạo mang đơn đến xin quan đốc, một người Pháp, phụ trách cái trường mà tôi đã được đặc ân vào học trước đó ít lâu.

“Quan đốc” thấy anh cả gan như thế, nổi khùng quát tháo: “Ai cho phép mày đến đây?” rồi xé vụn lá đơn trước những cặp mắt ngơ ngác của cả lớp học.

(*Bản án chế độ thực dân Pháp*, năm 1925, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.2, tr.108)

Tôi cũng kêu gọi người Pháp ở đây thôi những hành động khiêu khích và thành thật cộng tác với Việt Nam một cách bình đẳng thân thiện. Máu Việt Nam và máu Pháp đổ đã nhiều rồi. Không nên đổ nữa. Vì lý lẽ gì, vì lợi của ai, mà đem máu quý báu của thanh niên Pháp (một thanh niên đây những tương lai vẻ vang) đổ trên non nước Việt Nam. Người Việt và người Pháp cùng tin tưởng vào đạo đức: Tự do, Bình đẳng, Bác ái, Độc lập.

(*Gửi đồng bào Việt Nam, người Pháp và người thế giới*, báo *Cứu quốc*, ngày 23-11-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.511)

Tôi hết lòng hi vọng rằng toàn thể nước Pháp mới và nước Việt Nam mới sẽ nêu ra trước hoàn cầu một cái gương sáng: Cái gương hai nước biết cùng nhau giải quyết được hết các vấn đề khó khăn gai góc ngay sau cuộc tổng đảo lộn của hoàn cầu, bằng cách liên hiệp với nhau và hiểu biết lẫn nhau.

Vậy trong khi thành thật cảm tạ Ngài đã quá bộ đến thăm, tôi mong ước rằng bắt đầu từ ngày nay, nước Pháp và nước Việt Nam sẽ liên lạc mật thiết với nhau để mưu hạnh phúc cho cả hai dân tộc và để mưu hòa bình cho thế giới.

(*Lời đáp trong buổi tiếp Tướng P.M.Locléc*, 18-3-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.237-238)

Tôi hiến cả đời tôi cho dân tộc tôi.

(*Tôi hiến cả đời tôi cho dân tộc tôi*, nói ngày 14-7-1969, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.15, tr.674)

Tôi không chỉ tranh luận trong chi bộ tôi, mà còn đi đến các chi bộ khác để nêu câu hỏi: “Nếu các đồng chí không lên án chủ nghĩa thực dân, nếu các đồng chí không đoàn kết với các dân tộc thuộc địa, thì các đồng chí làm thứ cách mạng gì?”

(*Trả lời phỏng vấn của Sác-lơ Phuốc-ni-ô*, phóng viên báo *L’Humanité (Pháp)*, ngày 15-7-1969, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.15, tr.585)

Tôi lại dặn anh em mọi việc đều đặt quyền lợi của Tổ quốc lên trên hết, thì việc gì khó mấy cũng dễ giải quyết.

(*Hai bức mật điện gửi Khu V*, đầu năm 1948, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.489)

Tôi luôn luôn là một người yêu nước, tranh đấu cho độc lập và thống nhất thật sự của Tổ quốc tôi.

(*Trả lời điện phỏng vấn của ông Walter Briggs*, tháng 3-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.43)

Tôi mong một ngày rất gần đây, hai dân tộc Pháp - Việt có thể cùng cộng tác trong vòng hòa bình và thân ái để mưu hạnh phúc chung cho hai dân tộc.

(*Gửi các tù binh Pháp*, ngày 24-12-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.542)

Tôi mong rằng Đảng ta sẽ ra sức hoạt động, góp phần đắc lực vào việc khôi phục lại khối đoàn kết giữa các đảng anh em trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin và chủ nghĩa quốc tế vô sản, có lý có tình.

(*Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh*, năm 1965,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.613)

... tôi mong ước rằng bắt đầu từ ngày nay, nước Pháp và nước Việt Nam sẽ liên lạc mật thiết với nhau để mưu hạnh phúc cho cả hai dân tộc và để mưu hòa bình cho thế giới.

(*Lời đáp trong buổi tiếp Tướng P. M. Lơléc*, ngày 18-3-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.238)

Tôi muốn có một bài truy điệu cụ Tố. Nhưng nhờ người viết thì không biết nhờ ai. Tự viết lấy thì viết không được, vì xưa nay tôi chưa hề tập viết văn tế.

Vậy tôi cứ bạo dạn thảo ra đây, trình cụ xem. Nếu có thể sửa được thì xin cụ sửa giùm.

(*Thư gửi cụ Bùi Bằng Đoàn và dự thảo lời điếu cụ Nguyễn Văn Tố*, tháng 5-1948, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.5, tr.543)

Tôi nghiêng mình trước anh hồn những chiến sĩ và đồng bào Việt Nam, đã vì Tổ quốc mà hy sinh tính mệnh.

Tôi cũng ngậm ngùi thương xót cho những người Pháp đã tử vong.

Than ôi, trước lòng bác ái, thì máu Pháp hay máu Việt cũng đều là máu, người Pháp hay người Việt cũng đều là người.

(*Gửi đồng bào Việt Nam, người Pháp và người thế giới*, báo *Cứu quốc*, ngày 23-11-1946, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.4, tr.510)

Tôi qua Pháp, đáp lại thịnh tình của Chính phủ Pháp đã mời tôi, mục đích cốt để giải quyết vấn đề Việt Nam độc lập, cùng Trung, Nam, Bắc thống nhất. Vì hoàn cảnh hiện thời ở nước Pháp, mà hai vấn đề chưa giải quyết được, còn phải chờ. Nhưng không trước thì sau, tôi dám quyết rằng: Việt Nam nhất định độc lập, Trung, Nam, Bắc nhất định thống nhất.

(*Lời Tuyên bố với quốc dân sau khi đi Pháp về*, ngày 23-10-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.468)

Tôi rất đau lòng thương xót đồng bào tạm lâm vào hoàn cảnh ấy, vì lũ thực dân hung ác, nhưng một phần cũng vì tôi, người phụ trách số phận đồng bào, chưa lập tức xua đuổi được loài thú dữ và cứu vớt ngay đồng bào ra khỏi địa ngục thực dân.

(*Thư chúc Tết đồng bào trong vùng tạm bị địch chiếm*, báo *Cứu quốc*, ngày 2-2-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.27)

Tôi sung sướng hơn nữa vì từ nay chẳng những là toàn dân Việt Nam đại đoàn kết, mà toàn dân hai nước anh em là Cao Miên và Ai Lao cùng đi đến đại đoàn kết. Tin mừng đại đoàn kết của hai dân tộc anh em ấy do các vị đại biểu Miên, Lào thân hành mang đến cho chúng ta.

(*Bài nói tại buổi khai mạc Đại hội thống nhất Việt Minh - Liên Việt, ngày 3-3-1951, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.7, tr.47*)

Tôi thể cùng các bạn giữ vững nền độc lập tự do của nước Việt Nam. Dầu có phải hy sinh đến nửa số dân tộc, ta cũng quyết hy sinh. Cuộc kháng chiến tự vệ chính nghĩa của dân tộc Việt Nam phải toàn thắng.

(*Lời kêu gọi thanh niên Nam Bộ, ngày 30-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.90*)

Tôi trân trọng hứa với đồng bào rằng: Với quyết tâm của đồng bào, với quyết tâm của toàn thể nhân dân, Nam Bộ nhất định trở lại cùng thân ái chung trong lòng với Tổ quốc.

(*Lời tuyên bố với quốc dân sau khi đi Pháp về, ngày 23-10-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.470*)

Tôi trịnh trọng cam đoan rằng những người Pháp làm ăn lương thiện và sống yên ổn sẽ mãi mãi được chúng tôi trọng đãi như bè bạn, như anh em. Chúng tôi là một dân tộc ưa hòa bình, trọng quyền lợi và tự do của người khác.

(*Thư gửi những người Pháp ở Đông Dương, báo Cứu quốc, ngày 20 và 23-10-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.77*)

Tôi tuyệt nhiên không ham muốn công danh phú quý chút nào. Bây giờ phải gánh chức Chủ tịch là vì đồng bào ủy thác thì tôi phải gắng sức làm, cũng như một người lính vâng mệnh lệnh của quốc dân ra trước mặt trận. Bao giờ đồng bào cho tôi lui, thì tôi rất vui lòng lui.

(*Trả lời các nhà báo nước ngoài, báo Cứu quốc, ngày 21-1-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.187*)

Tôi và Chính phủ không giờ phút nào không lo lắng đến các đồng bào. Bây giờ đang cực khổ, thì chúng ta vui chịu với nhau. Đến ngày kháng chiến thắng lợi, độc lập thành công, chúng ta sẽ cùng nhau vui sướng. Con cháu Lạc Hồng, bao giờ cũng quật cường, không bao giờ sợ khổ.

(*Thư gửi đồng bào tân cư, ngày 17-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.64*)

Tôi xin đồng bào cứ bình tĩnh. Tôi xin hứa với đồng bào rằng *Hồ Chí Minh* không phải là người bán nước.

(*Thư gửi đồng bào Nam Bộ, ngày 25-9-1945, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.280*)

Tôi xin nói lại là, Chính phủ, từ Hồ Chủ tịch cho đến các vị ủy ban đây, rồi các bộ trưởng, đến các cán bộ thôn, xã, gọi là chính quyền, gọi là Chính phủ, đều là đày tớ của nhân dân.

(*Nói chuyện với đại biểu nhân dân thành phố Hải Phòng, ngày 30-5-1957, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.571*)

Tôi yêu Tổ quốc và đồng bào tôi, tôi cũng yêu nước Pháp và nhân dân Pháp. Vì vậy tôi thiết tha kêu gọi Quốc hội và Chính phủ Pháp nghĩ đến lợi quyền chung tối cao của hai dân tộc Pháp - Việt, hạ lệnh cho đương cục Pháp khôi phục tình trạng trước ngày 20-11-1946, để cùng Chính phủ Việt Nam thi hành Tạm ước, để xây đắp sự cộng tác Pháp - Việt thân thiện và lâu dài.

(Lời kêu gọi gửi Quốc hội và Chính phủ Pháp, báo Cứu quốc, ngày 7-12-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.519)

Tóm lại, ngoại giao phải tranh thủ tuyên truyền giải thích. Ta phải nắm được ngọn cờ hòa bình, nhưng hòa bình kiểu của ta là hòa bình độc lập dân tộc, chứ không phải là hòa bình kiểu Mỹ.

(Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ ngoại giao lần thứ năm, ngày 16-3-1966, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.61)

Trái tim của tôi và 17 triệu đồng bào miền Bắc luôn luôn đập một nhịp với trái tim của đồng bào miền Nam.

(Lời chào mừng các đoàn đại biểu công đoàn quốc tế, ngày 23-10-1963, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.14, tr.190)

*Trời xanh cố ý hãm anh hùng,
Cùm xích tiêu ma tám tháng ròng
Tác bóng nghìn vàng, đau xót thực,
Bao giờ thoát khỏi chốn lao lung?*

(Tiết ngày giờ, Nhật ký trong tù, 1942 - 1943, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.437)

Trong bao năm kháng chiến chống thực dân Pháp, tiếp đến chống đế quốc Mỹ, đồng bào ta, nhất là đồng bào nông dân đã luôn luôn hết sức trung thành với Đảng và Chính phủ ta, ra sức góp của góp người, vui lòng chịu đựng mọi khó khăn gian khổ. Nay ta đã hoàn toàn thắng lợi, tôi có ý đề nghị miễn thuế nông nghiệp 1 năm cho các hợp tác xã nông nghiệp để cho đồng bào hỉ hả, mát dạ, mát lòng, thêm niềm phấn khởi, đẩy mạnh sản xuất.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.617)

Trong cuộc bang giao giữa chúng ta, nếu Anh, Mỹ đã đi trước chúng ta vì đã hứa cho Ấn Độ và Phi Luật Tân được độc lập, thì chúng tôi cũng có thể tự hào rằng Hiệp định sơ bộ ngày 6-3-1946 đã cùng ký kết theo một tinh thần đó. Thực vậy, việc mà nước Pháp mới đã thừa nhận nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa tự do là một dấu đầu tiên để đưa nước chúng tôi tới độc lập hoàn toàn một cách chắc chắn.

Thưa Ngài, tôi tin rằng uy quyền của Ngài và sự hiểu biết rộng rãi của Ngài sẽ làm nẩy lòng tin tưởng thành thật giữa hai dân tộc chúng ta. Với những cuộc đàm phán sau này, chẳng bao lâu nữa, một kỷ nguyên hợp tác tự do và thành thật sẽ mở ra cho hai dân tộc chúng ta.

(Lời đáp trong buổi tiếp Tướng P.M.Locléc, 18-3-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.237-238)

Trong cuộc thế giới đại chiến vừa qua, trong khi thực dân Pháp hàng phục trước phát-xít Nhật Bản, nhân dân Việt Nam đã chiến đấu chống Nhật, bên cạnh các nước Đồng minh. Nhờ sức tranh đấu, dân Việt Nam đã giành được độc lập và theo đúng Hiến chương Đại Tây Dương và Cựu Kim Sơn đã thành lập nên Dân chủ Cộng hòa, dân Việt Nam muốn sống tự do và làm việc trong hòa bình. Dân Việt Nam mong được hợp tác thân ái với dân tộc Pháp.

(Thư gửi Quốc hội và nhân dân Pháp, ngày 5-3-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.100)

Trong lúc dân tộc đang ở trên ngã tư đường, chết hay sống, mất hay còn, mỗi một đồng chí và toàn cả Đoàn thể phải đem tất cả tinh thần và lực lượng ra để đưa toàn dân quay về một hướng, nhằm vào một đích: đánh đuổi thực dân Pháp, làm cho nước được thống nhất và độc lập.

(Thư gửi các đồng chí Trung Bộ, viết năm 1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.93)

Trong lúc viết thư này, một mặt tôi rất đau lòng vì tôi tài hèn đức mỏng, chưa đuổi được giặc ngay để đồng bào chịu khổ cực. Song một mặt tôi rất phấn phát, vì tôi chắc rằng trải qua bước cực khổ, thì chúng ta nhất định thành công, cũng như qua khỏi mùa Đông, thì chắc chắn mùa Xuân sẽ đến.

(Thư gửi đồng bào trong những vùng địch tạm chiếm đóng, ngày 16-7-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.203)

Trong sự nghiệp chung đấu tranh cho hòa bình lâu dài, độc lập dân tộc, dân chủ và chủ nghĩa xã hội, Đảng chúng tôi nguyện lãnh đạo cách mạng Việt Nam đến thành công hoàn toàn, góp phần xứng đáng của mình trong phong trào cộng sản và công nhân quốc tế cùng tất cả các đảng anh em.

(Kỷ niệm lần thứ năm bản tuyên bố của Hội nghị các Đảng Cộng sản và công nhân năm 1957 và lần thứ hai bản tuyên bố năm 1960, viết ngày 3-10-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.477)

Trong tất cả các nước thuộc địa, ở cái xứ Đông Dương già cõi kia cũng như ở xứ Đahômây trẻ trung này, người ta không hiểu đấu tranh giai cấp là gì, lực lượng giai cấp vô sản là gì cả, vì một lẽ đơn giản là ở đó không có nền kinh doanh lớn về thương nghiệp hay công nghiệp, cũng không có tổ chức công nhân.

(Mấy ý nghĩ về vấn đề thuộc địa, báo L'Humanité, ngày 25-5-1922, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.1, tr.80)

Trong thế giới bây giờ chỉ có cách mệnh Nga là đã thành công, và thành công đến nơi, nghĩa là dân chúng được hưởng cái hạnh phúc tự do, bình đẳng thật, không phải tự do và bình đẳng giả dối như đế quốc chủ nghĩa Pháp khoe khoang bên An Nam. Cách mệnh Nga đã đuổi được vua, tư bản, địa chủ rồi, lại ra sức cho công, nông các nước và dân bị áp bức các thuộc địa làm cách mệnh để đập đổ tất cả đế quốc chủ nghĩa và tư bản trong thế giới.

(Đường cách mệnh, năm 1927, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.304)

Trong tình hình quốc tế hiện nay, những đặc điểm dân tộc và những điều kiện riêng biệt ở từng nước ngày càng trở thành nhân tố quan trọng trong việc vạch ra chính sách của mỗi đảng cộng sản và mỗi đảng công nhân. Đồng thời chủ nghĩa Mác - Lênin vẫn là cơ sở không gì lay chuyển nổi của cuộc đấu tranh chung của tất cả các đảng ấy, việc trao đổi kinh nghiệm về cuộc đấu tranh ấy vẫn giữ tất cả ý nghĩa của nó và những vấn đề được đề ra cho đảng này hoặc đảng khác, tuyệt nhiên không phải là “việc riêng” của mỗi đảng, mà có quan hệ thiết thân đến toàn bộ giai cấp vô sản quốc tế.

(Củng cố và phát triển sự thống nhất tư tưởng của các Đảng Mácxít - Lêninnít, tháng 8-1956, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.10, tr.401)

Trung, Nam, Bắc, đều là đất nước Việt Nam.

Chúng ta đều chung một tổ tiên dòng họ, đều là ruột thịt anh em. Nước có Trung, Nam, Bắc, cũng như một nhà có ba anh em. Cũng như nước Pháp có vùng Noóc măngđi, Prôvăngxơ, Bôxơ.

Không ai có thể chia rẽ con một nhà, không ai có thể chia rẽ nước Pháp, thì cũng không ai có thể chia rẽ nước Việt Nam ta.

(Lời tuyên bố với quốc dân sau khi đi Pháp về, ngày 23-10-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.469-470)

Trước con mắt các dân tộc phương Đông, Lênin không phải chỉ là một lãnh tụ, một người chỉ huy. Đó cũng là một người thầy có sức hấp dẫn; tính coi thường sự xa hoa, lòng ham mê công việc, đời sống trong sạch, sự giản dị và tâm hồn cao thượng của Người làm cho quả tim chúng tôi hướng về Người, không gì ngăn nổi... Đối với chúng tôi là những người bị ngược đãi, sỉ nhục, Lênin là hiện thân của tình bác ái.

(Trả lời phỏng vấn của Sácơ Phuốcnô, phóng viên báo L'Humanité (Pháp), ngày 15-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.15, tr.586)

Trước kia, Các Mác là con một nhà quý phái, Ăngghen là con một nhà tư bản. Nhưng hai ông đã hoàn toàn dâng mình cho cách mạng và thành những người sáng lập chủ nghĩa cộng sản. Gần ta đây, ở tỉnh Quảng Đông, người đầu tiên tổ chức và lãnh đạo nông dân kịch liệt chống lại giai cấp địa chủ là đồng chí Bành Bái, con một nhà đại địa chủ, đại phong kiến. Ở nước ta cũng từng có những địa chủ và con cháu địa chủ, sau khi tham gia cách mạng, đã thật thà cải tạo, dứt khoát với giai cấp cũ và quan hệ cũ, đã trở nên những đảng viên tốt, những cán bộ tốt.

Một thí dụ: Gốc rễ cây sen ở dưới đất bùn hôi hám. Nhưng vươn mình lên mặt nước trong trẻo, hấp thụ ánh sáng mặt trời, thì HOA SEN trở nên tươi đẹp, thơm tho.

*Trong đầm gì đẹp bằng sen,
Lá xanh, hoa đỏ lại xen nhị vàng.*

Nhị vàng, hoa đỏ, lá xanh,
Gần bùn mà chẳng hôi tanh mùi bùn.

(*Hoa sen*, báo *Nhân Dân*, ngày 30-3-1956,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.299)

Từ Chủ tịch Chính phủ cho đến người chạy giầy, người quét dọn trong một cơ quan nhỏ, đều là những người ăn lương của dân, làm việc cho dân, phải được dân tin cậy. Vì vậy, những người làm trong các công sở càng phải làm gương đời sống mới cho dân bắt chước.

(*Đời sống mới*, viết ngày 20-3-1947
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.122)

Từ cộng sản nguyên thủy đến chế độ nô lệ, đến chế độ phong kiến, đến chế độ tư bản, đến chủ nghĩa xã hội (cộng sản) - nói chung thì loài người phát triển theo *quy luật nhất định* như vậy. Nhưng tùy hoàn cảnh, mà các dân tộc phát triển theo *con đường khác nhau*.

Có nước thì đi thẳng đến chủ nghĩa xã hội (cộng sản) như Liên Xô. Có nước thì phải kinh qua *chế độ dân chủ mới*, rồi tiến lên chủ nghĩa xã hội (cộng sản) - như các nước Đông Âu, Trung Quốc, Việt Nam ta, v.v...

(*Thường thức chính trị*, báo *Cứu quốc*, từ ngày 16-1 đến 23-9-1953, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.8, tr.293)

Từ năm nay, tôi sẽ rất vui lòng tiếp chuyện các đại biểu của các đoàn thể, như:

Các báo Việt và Tàu, Hoa kiều,

Văn hóa giới,	Công chức,
Công giáo,	Phật giáo,
Công hội,	Nông hội,
Thương giới,	Phụ nữ,
Thanh niên,	Nhi đồng,
Vân vân. Xin chú ý:	

1. Gửi thơ nói trước, để tôi sắp thì giờ, rồi trả lời cho bà con, như vậy thì khỏi phải chờ đợi mất công.

2. Mỗi đoàn đại biểu, xin chớ quá 10 vị.

3. Mỗi lần tiếp chuyện, xin chớ quá 1 tiếng đồng hồ.

(*Về việc tiếp chuyện đại biểu các đoàn thể*, ngày 3-9-1945,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.9)

Từ ngày 23-9-1945, thực dân Pháp đã dùng võ lực xâm phạm đến nền độc lập và thống nhất của nước Việt Nam Dân Chủ Cộng hòa.

Toàn thể nhân dân Việt Nam đã kết thành một khối, đứng lên cùng với Chính phủ cương quyết chống nạn ngoại xâm.

Ngày nay thực dân Pháp đã đưa ra một chính phủ bù nhìn toàn quốc, để mưu bán Tổ quốc Việt Nam cho chúng. Chính phủ và nhân dân Việt Nam sẽ theo pháp luật nước nhà trừng trị bọn phản quốc ấy.

Đối với các nước trên thế giới, tôi thay mặt Chính phủ và nhân dân nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, trình trọng tuyên bố không bao giờ thừa nhận những giấy tờ gì do bọn bù nhìn ấy ký kết với bất cứ nước nào.

(Lời tuyên bố sau khi Pháp lập chính phủ bù nhìn toàn quốc tại Hà Nội, ngày 7-6-1948, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.550)

Từ ngày thực dân Pháp bắt đầu xâm lược Việt Nam (1858) đến ngày Đảng Cộng sản Đông Dương (nay là Đảng Lao động Việt Nam) thành lập (1930), nhân dân Việt Nam đã có nhiều cuộc vận động cách mạng chống Pháp nhằm giải phóng dân tộc, nhưng chưa đạt mục đích vì chưa có đường lối chính trị đúng. Nhóm thì chủ trương phải trải qua một thời gian lâu dài để “mở mang dân trí”, rồi mới đánh đuổi được bọn xâm lược. Nhóm thì chủ trương nhờ sự giúp đỡ của Nhật Bản “da vàng máu đỏ” như mình để đánh đuổi bọn thực dân da trắng. Những cuộc vận động đó đều không mang lại kết quả gì.

(Lênin, người thầy vĩ đại của cách mạng Việt Nam, báo Nhân Dân, ngày 22-4-1962, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.380)

Từng bước một, trong cuộc đấu tranh, vừa nghiên cứu lý luận Mác - Lênin, vừa làm công tác thực tế, dần dần tôi hiểu được rằng chỉ có chủ nghĩa xã hội, chủ nghĩa cộng sản mới giải phóng được các dân tộc bị áp bức và những người lao động trên thế giới khỏi ách nô lệ.

(Con đường dẫn tôi đến Chủ nghĩa Lênin, báo Nhân Dân, ngày 22-4-1960, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.12, tr.563)

Tuy trong quyết nghị không nói đến, không nêu lên hai chữ *liêm khiết*, tôi cũng xin tuyên bố trước Quốc hội, trước quốc dân và trước thế giới: Chính phủ sau đây phải là một Chính phủ liêm khiết.

(Lời tuyên bố trước Quốc hội, ngày 31-10-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.478)

Tuyệt đối chớ dùng nhục hình. Ai còn dùng nhục hình thì sẽ bị kỷ luật, vì dùng nhục hình là trái với đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ, trái với nhân đạo, không khác gì hành động dã man của đế quốc và phong kiến.

Chớ quy định sai thành phần. Vì nếu quy định chủ lực ruộng phú nông hoặc ruộng trung nông, là rước địch vào nhà mình. Nếu quy định phú nông hoặc trung nông lên địa chủ, là gây thêm lực lượng cho địch.

(Bài nói chuyện tại Hội nghị tổng kết cải cách ruộng đất Bắc - Bắc, ngày 17-12-1955, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.10, tr.210)

Và Chính phủ Hồ Chí Minh thể quyết lãnh đạo nhân dân và quân đội chiến đấu đến cùng, để phá tan xiềng xích của bọn thực dân, để tranh lại quyền thống nhất và độc lập. Chính phủ Hồ Chí Minh quyết làm trọn cái nhiệm vụ vẻ vang mà quốc dân đã giao cho, và quyết không phụ lòng tin cậy mà đồng bào đã đặt vào Chính phủ.

(Lời kêu gọi nhân kỷ niệm một năm kháng chiến toàn quốc, ngày 9-12-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.357)

Về phần chúng tôi, chính là do cố gắng vận dụng những lời dạy của Lênin, nhưng vận dụng một cách sáng tạo, phù hợp với thực tế Việt Nam ngày nay, mà chúng tôi đã chiến đấu và giành được những thắng lợi to lớn như đồng chí đã biết. Chúng tôi giành được thắng lợi đó là do nhiều nhân tố, nhưng cần phải nhấn mạnh rằng - mà không phải chỉ nhân dịp kỷ niệm lần thứ 100 ngày sinh Lênin - chúng tôi giành được những thắng lợi đó trước hết là nhờ cái vũ khí không gì thay thế được là chủ nghĩa Mác - Lênin.

(Trả lời phỏng vấn của Sác-lơ Phuốc-ni-ô, phóng viên báo L' Humanité (Pháp), ngày 15-7-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.15, tr.589-590)

Về phần chúng tôi, chúng tôi quyết định đảm bảo cho nước Pháp những quyền lợi tinh thần, văn hóa và vật chất, nhưng trái lại nước Pháp phải bảo đảm nền độc lập của chúng tôi.

(Trả lời phỏng vấn của báo Franc - tireur, báo Cừu quốc, ngày 17-8-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.323)

Về phần tôi, bốn phận thiêng liêng của một người dân yêu nước buộc tôi phải chiến đấu vì Tổ quốc và đồng bào mình. Còn về phía ngài, trách nhiệm quân nhân cũng buộc ngài phải làm những điều mà trái tim ngài không muốn.

(Thư gửi tướng R. Xalăng, bản tiếng Pháp in trong sách của Salan: Fin d'un empire Édition Presse de la Cité, Paris, năm 1971, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.169-170)

Về phần tôi, tôi sẵn sàng cộng tác vì hòa bình, một nền hòa bình chính đáng và danh dự cho hai nước chúng ta. Tôi mong rằng, về phía ông, ông cũng sẽ làm việc theo hướng đó.

(Thư gửi ông G.Xanh-tony, ngày 24-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.5, tr.79)

Về phần tôi, tôi xin báo cáo với các chiến sĩ và đồng bào rằng: 60 tuổi cũng còn thanh niên chán. Tôi vẫn đủ tinh thần và sức khỏe để cùng chiến sĩ và đồng bào đánh đuổi giặc Pháp, tranh lại độc lập và thống nhất thực sự cho Tổ quốc, hợp sức với các nước bạn để giữ gìn dân chủ và thế giới hòa bình.

(Thư cảm ơn, ngày 20-5-1950, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.6, tr.386)

Về phía mình, chúng tôi cũng sẽ mang lại sự giúp đỡ quý giá nào đó đối với nước Pháp. Chúng tôi muốn sự hợp tác giữa hai dân tộc phải là tự nguyện, trung thực và hữu nghị. Chúng tôi muốn có những đồng nghiệp, những người bạn và thậm chí cả những cố vấn chứ không phải những người chủ bóc lột và đàn áp chúng tôi như trước đây.

(Thư gửi nhân dân Pháp, viết tháng 9-1946, Hồ Chí Minh toàn tập, Sdd, t.4, tr.361)

Về văn hóa: Tôi chỉ học hết lớp tiểu học. Vì chế độ thực dân và phong kiến đã kìm hãm việc giáo dục. Chỉ có một số con em những nhà quyền thế và giàu có mới được học đến trung học, và rất ít đến đại học.

...

Về hiểu biết phổ thông: Năm 17 tuổi, tôi mới thấy ngọn đèn điện lần đầu tiên, 29 tuổi mới nghe radiô lần đầu tiên...

(Bài nói chuyện tại Hội nghị chuyên đề sinh viên quốc tế họp tại Việt Nam, ngày 1-9-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.187)

VỀ VIỆC RIÊNG - Suốt đời tôi hết lòng hết sức phục vụ Tổ quốc, phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân. Nay dù phải từ biệt thế giới này, tôi không có điều gì phải hối hận, chỉ tiếc là tiếc rằng không được phục vụ lâu hơn nữa, nhiều hơn nữa. Sau khi tôi đã qua đời, chớ nên tổ chức diếu phúng linh đình, để khỏi lãng phí thì giờ và tiền bạc của nhân dân.

(Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh công bố năm 1969, ngày 10-5-1969, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.15, tr.623)

Vì Mỹ mà đất nước chúng tôi bị chia cắt làm đôi; đồng bào miền Nam chúng tôi đang lâm vào tình trạng đau thương, nước sôi lửa bỏng.

...

Nói tóm lại, vì Mỹ mà miền Nam Việt Nam biến thành địa ngục ở trần gian. Điều đó, ông có biết không?

Nếu ông biết mà không nói thì ông là người:

“Ngoài miệng thì tụng “nam mô”,

Trong lòng thì dựng cả bồ dao găm”.

(Thư gửi ông Kennơđi, Tổng thống mới của Mỹ, báo Nhân Dân, ngày 2-2-1961, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.33)

Vì nước chưa nên nghĩ đến nhà,
Năm mươi chín tuổi vẫn chưa già.
Chờ cho kháng chiến thành công đã,
Bạn sẽ ăn mừng sinh nhật ta.

(Không đề, năm 1949,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.72)

Ví không có cảnh đông tàn,
Thì đâu có cảnh huy hoàng ngày xuân;
Nghĩ mình trong bước gian truân,
Tai ương rèn luyện tinh thần thêm hăng.

(Tự khuyên mình - Nhật ký trong tù, năm 1942-1943,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.346)

Vì yêu mến và tin cậy tôi, mà đồng bào giao vận mệnh nước nhà, dân tộc cho tôi gánh vác. Phận sự tôi như một người cầm lái, phải chèo chống thế nào để đưa chiếc thuyền Tổ quốc vượt khỏi những cơn sóng gió, mà an toàn đi đến bờ bến hạnh phúc của nhân dân.

(Tự phê bình, báo Cứu quốc, ngày 28-1-1946,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.4, tr.191)

Việc cứu quốc là việc chung. Ai là người Việt Nam đều phải kể vai gánh vác một phần trách nhiệm: Người có tiền góp tiền, người có của góp của, người có sức góp sức, người có tài năng góp tài năng. Riêng phần tôi, xin đem hết tâm lực đi cùng các bạn, vì đồng bào mưu

giành tự do độc lập, dầu phải hy sinh tính mệnh cũng không nề.

(*Kính cáo đồng bào*, ngày 6-6-1941,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.230)

Việc Lênin giải quyết vấn đề dân tộc hết sức phức tạp ở nước Nga Xôviết là một thứ vũ khí tuyên truyền mạnh mẽ trong các nước thuộc địa.

Trong con mắt của các dân tộc thuộc địa, trong lịch sử cuộc đời khổ đau và bị mất quyền của các dân tộc thuộc địa, Lênin là người sáng tạo ra cuộc đời mới, là ngọn hải đăng chỉ dẫn con đường đi tới giải phóng cho toàn thể nhân loại bị áp bức.

(*Lênin và các dân tộc thuộc địa*, tạp chí *Đỏ* (Liên Xô), năm 1925, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.2, tr.148)

Việc ta với Pháp ký Tạm ước 14-9, tuy biết là không chắc chắn gì đâu nhưng được gì hay nấy đã. Về hai lần ký kết này, cán bộ ở ngoài Bắc có số người không hiểu cho đó là một thất sách, nhưng cán bộ miền Nam đã biết lợi dụng thời cơ này mà xoay ngay.

(*Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ ngoại giao lần thứ năm*, ngày 16-3-1966, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.15, tr.60)

“Việt cộng” là một cái tên do Mỹ - Diệm đặt ra và gán cho mọi người yêu nước ở miền Nam Việt Nam để ra tay khủng bố, đàn áp.

Cái chiêu bài “chống cộng” là do bọn đế quốc và bọn phản động dựng lên, để đàn áp mọi phong trào tiến bộ. Mỹ - Diệm cũng nêu chiêu bài “chống cộng” ở miền Nam Việt Nam, điều đó không có gì mới lạ.

(*Trả lời những câu hỏi của phóng viên báo Tin nhanh hằng ngày (Luân Đôn)*, báo *Nhân Dân*, ngày 28-3-1962,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.360)

Việt Nam và nước Mỹ cách xa nhau nửa quả địa cầu. Nhân dân Mỹ và nhân dân Việt Nam không thù không oán. Nhân dân Việt Nam kính trọng các bạn là một dân tộc đầu tiên đã phát cờ chống chủ nghĩa thực dân (1775-1783) và chúng tôi mong muốn có quan hệ hữu nghị với các bạn. Nhân dân Việt Nam đang kiên quyết phấn đấu để thực hiện hòa bình thống nhất đất nước của mình như Hiệp định Giơnevơ đã quy định.

(*Thư gửi nhân dân Mỹ*, tháng 12-1961,
Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.13, tr.307)

Việt Nam sẽ giao dịch với tất cả các nước nào trên thế giới muốn giao dịch với Việt Nam một cách thật thà.

(*Trả lời phỏng vấn của nhà báo Standley Harrison, phóng viên báo Telepress*, tháng 3-1949, *Hồ Chí Minh toàn tập*, Sđd, t.6, tr.46)

Vĩnh Thụy trở về với 10.000 viên binh Pháp, để giết hại thêm đồng bào Việt Nam. Vĩnh Thụy cam tâm bán nước, đó là sự thực.

Âm mưu của thực dân Pháp là đặt lại chế độ nô lệ ở Việt Nam.

Vĩnh Thụy làm tay sai cho thực dân, là một tên phản quốc. Pháp luật Việt Nam tuy khoan hồng với những người biết cải tà quy chính nhưng sẽ thẳng tay trừng trị những tên Việt gian đầu sỏ đã bán nước buôn dân.

(Trả lời phỏng vấn của Dân quốc nhật báo, tháng 3-1949, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.6, tr.49)

Xin đồng bào hãy phê bình, giúp đỡ giám sát công việc Chính phủ. Còn những việc làm, mà chưa làm được thì xin đồng bào nguyên lượng.

(Bài nói chuyện với các đại biểu thân sĩ trí thức, phú hào tỉnh Thanh Hóa, ngày 20-2-1947, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.5, tr.75)

Xin Ngài lo cứu nước và dân tộc của Ngài đã, rồi sẽ nói đến việc khác; còn Việt Nam chúng tôi, 40 năm nay nhờ “công đức” quý quốc đã nhiều rồi. Lần này, chúng tôi quyết dùng súng, đạn, gươm, dao để đập đổ ơn huệ ấy và giành lại độc lập tự do cho Việt Nam. Chúng tôi xin Ngài chớ lo! Và chúc Ngài hai chữ Thất Bại!

(Trả lời cho bọn De Gaulle, báo Đông Minh, số Xuân Giáp Thân, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.3, tr.478)

Xin thưa, tị nạn là một người An Nam mất nước phải lưu vong bên ba đến chốn này. May thay gặp lúc quý Hội họp Đại hội, tuyên bố viện trợ cho công cuộc giải phóng các dân tộc bị áp bức trên thế giới, không nén nổi

sự vui mừng. Song “muốn bốc thuốc, trước hết phải biết bệnh”. Cho nên, tị nạn yêu cầu quý Hội cho phép đến Hội nghị để bộc bạch tình cảnh đau khổ của đất nước kém cỏi chúng tôi, mong những người muốn giúp chúng tôi tiện nghiên cứu để tìm phương châm. Nước tôi sẽ may mắn biết bao! Cách mạng sẽ may mắn biết bao!

(Thư gửi Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ II của Quốc dân đảng Trung Quốc, ngày 6-1-1926, Hồ Chí Minh toàn tập, Sđd, t.2, tr.225)

VANG VỌNG LỜI NƯỚC NON

Những câu trích mang giá trị giáo dục và ý nghĩa nhân văn sâu sắc,
được tuyển chọn trong bộ Hồ Chí Minh toàn tập xuất bản lần thứ ba

Tập 1: TÔI HIỂN CẢ ĐỜI TÔI CHO DÂN TỘC TÔI

Chịu trách nhiệm xuất bản, nội dung

Giám đốc - Tổng Biên tập: TRẦN CHÍ ĐẠT

Biên tập: Đào Mai Phương - Phạm Thị Thiễm
Nguyễn Thị Lê - Mai Quốc Bảo

Tổng hợp: Nguyễn Liên Hương

Trình bày sách: Nguyễn Tuấn Đạt

Sửa bản in: Trần Thị Huyền

Thiết kế bìa: Trần Hồng Minh

Nguồn ảnh: Ảnh tư liệu

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Website: www.nxbthongtintruyenthong.vn, book365.vn, ebook365.vn

Trụ sở chính: Tầng 6, Tòa nhà Cục Tần số vô tuyến điện - 115 Trần Duy Hưng,
quận Cầu Giấy, TP. Hà Nội

Điện thoại Biên tập: 024.35772141/43 Fax: 024.35579858
E-mail: nxb.ttt@mic.gov.vn

Chi nhánh tại TP. Hồ Chí Minh: 211 đường Nguyễn Gia Trí, P.25,
quận Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh

Điện thoại: 028.35127750 Fax: 028.35127751
E-mail: cmsg.nxbtttt@mic.gov.vn

Chi nhánh miền Trung - Tây Nguyên:

Địa chỉ: 42 Trần Quốc Toản, quận Hải Châu, TP. Đà Nẵng
Điện thoại: 0236.3897467 Fax: 0236.3843359
E-mail: cnđn.nxbtttt@mic.gov.vn

Địa chỉ: 46 đường Y Jút, Y Bih Alêô, TP. Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk
ĐT: 0262.3808088 E-mail: cntn.nxbtttt@mic.gov.vn